

Upravišтво: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122 3123, 3124,
3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7.
Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocanova ulica 2.
— Telefon št. 190.
Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto
78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5. telefon
3122, 3123, 3124 3125, 3126 Maribor,
Grajski trg št. 7. telefon št. 2455,
Celje, Strossmayerjeva ulica šte. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo

DEKLARACIJA ČSL. VLADE

Prvi ekspeze novega čsl. ministrskega predsednika Berana o novi češkoslovaški zunanji in notranji politiki

Praga, 13. dec. h. Ob veliki pozornosti vse politične javnosti sta se danes popoldne sestala poslanska zbornica in senat. Ministrski predsednik Rudolf Beran je podal deklaracijo vlade, ki v zelo jasnih in odločnih besedah slika novi položaj češkoslovaške republike ter programsko navaja naloge in dolžnosti vlade za bližnjo in daljno bodočnost. Vlada deklaracija je bila odobrena na plenarni seji ministrskega sveta, na kateri so sodelovali člani osrednje vlade in vseh treh avtonomnih pokrajinskih vlad, tako, da predstavlja ta deklaracija program celokupne vrhovne državne uprave.

Seji so prisostvovali vsi narodni poslanci. Ze davno pred napovedano uro so bile nabito polne tudi vse galerije za publiko, prav tako pa sta bili do zadnjega kotička zasedeni diplomatska in novinarska loža. Ob 15. so vstopili v sejo dvorano vsi člani vlade z ministrskim predsednikom Rudolfom Beranom na čelu. Zbornica je pozdravila vlado s plaskanjem.

Takoj po otvoritvi seje, ki ji je predsedoval predsednik zbornice Malypetr, je povzel besedo ministrski predsednik Rudolf Beran ter podal deklaracijo vlade. V enournem govoru je najprvo orisal zgodovinske spremembe in njihov pomen za nadaljnji razvoj državnega in nacionalnega življenja češkoslovaške republike, nato pa podal smernice vlade na področju zunanje, notranje, gospodarske, socialne in prosvetne politike. Poslanska zbornica je z največjo pozornostjo sledila njegovim izjavam. Jih čisto prekinjala z odobravanjem in prijetjem ter ob koncu pridila predsedniku vlade dolgotrajne ovacije.

Zrtve ČSR za oltar miru

V svojem govoru je predsednik vlade Rudolf Beran predvsem poudaril pomen sprememb, ki so nastale po monarkovski konferenci. Mi smo doprinesli na oltar miru tolikšne žrtve, kakor jih zgodovina ni še nikoli zahtevala od nobenega drugega naroda. Odrli smo se morali o zemljo, na kateri smo organizirali gospodarsko in politično življenje. Po načelu samoodločbe smo izgubili skoro tretjino prebivalstva, ki je prišlo pod sosednje države. Najhuje pa je bilo, da smo morali odstopiti ozemlja, ki so bila stoletja češka. Prav tako smo izgubili veliko državljansko slovaško in ukrajinske narodnosti. Po vseh teh meja moramo zgraditi svoje novo državo, končno enotno državo in na podlagi tega moramo zgraditi svoje novo državno življenje in na novo urediti svoje odnose z evropskimi državami.

Zunanja politika

Nato je prešel predsednik vlade Beran na zunanjo politiko ter naglasil, da je vlada v tem pogledu postavljena pred velike in dalekosežne naloge. Zunanja politika se mora iz temeljev spremeniti in prilagoditi novemu položaju v Evropi. To se mora zgoditi brez slehernih rekriminacij. Naša zunanja politika mora kreniti na nova pota in mora stremeti po novih ciljih in se posluževati novih sredstev. Izpremenile se niso samo naše državne meje, spremenile se je tudi razvoj svetovne politike in ruši se to, kar se je doslej smatralo za nekaj nedotakljivega. Nismo, ne smemo in ne moremo ostati slepi in gluhi sprito teh sprememb. V naši zunanji politiki se ne bomo lovili za fantomi, marveč se bomo naslanjali na suha dejstva ter na naše stvarne gospodarske in socialne potrebe. Prilagodili se bomo tam, kjer je to brezpogojno potrebno, ne da bi se pri tem odrekli svojim pravicam in neomajni obrambi svojih državnih in nacionalnih interesov. Ne bomo se ozirali več nazaj, marveč bomo z jasnimi pogledi šli v bodočnost za končnim ciljem, ki bo ohranitev in poglobitev dela za mir. Druge države in narode bomo respektirali, a največje spoštovanje moramo imeti tudi v tem pogledu pred nami samimi.

Naloga vlade na področju zunanje politike je v prvi vrsti ureditev miroljubnih odnosov z vsemi sosedji. V tem pogledu bomo postopali vedno odkrito in močito. Razume se samo ob sebi, da si želimo prijateljskih odnosov s svojimi najbližjimi sosedmi, to je z Nemčijo, a prav tako hočemo živeti v dobrem sosedstvu tudi s Poljsko in Madžarsko.

Do Rumunije in Jugoslavije bomo vedno gojili čisto hvaležnost za njuno prijateljstvo in lojalnost v najtežjih trenutkih krize, ki smo jo preživeli. V tem ozračju medsebojnega zaupanja bomo se bolj okrepili in poglobili dosedanje tradicionalno prijateljstvo do teh dveh držav.

Z zadovoljstvom gledamo tudi na razvoj odnosov z Italijo, ki se razvijajo tako kakor to odgovarja željam našega naroda in tradicijam na obeh straneh. Rim razume naš sedanji položaj prav tako dobro, kakor je pokazal razumevanje v dneh krize in njegov glas bo pri nas vedno nalen na odprta ušesa. Prav tako pa želimo, da bi se tudi z Anglijo, Francijo in Zedinjenimi državami nadaljevali in še bolj poglobili naši dosednji prijateljski odnosi.

Notranji problemi druge republike

Drugi del vladne deklaracije se nanaša na notranje probleme republike. Predsednik vlade Beran je obrazložil pravkar dovršeno preureditev države ter podrobno orisal razmerje med osrednjo vlado in avtonomnimi pokrajinskimi vladami. V toplih besedah je izrazil zahvalo češkoslovaški

vojski, ki je dala v najtežjih dneh svetel zgled požrtvovalnosti in samozatajevanja in ki bo tudi v bodoče vselej enako vzorno vršila svojo nalogo. Nato je razpravljalo o gospodarskih problemih ter naglasilo čvrsto voljo vlade, da čuva stabilnost valute ter da ohrani življenjski standard prebivalstva na dosednji višini, da tudi na ta način normalizira gospodarski razvoj. Sprito nastalih izprememb vlada še ni mogla sestaviti dokončnega proračuna in bo zato narodnemu predstavništvu predložila v odobritev proračunski provizorij. Vlada pripravlja tudi poenostavljen davčnega sistema kakor gre sploh vse njeno stremeljenje za tem, da se vsa javna uprava kar najbolj poenostavi. Na področju prosvetne politike napoveduje vladna deklaracija dalekosežne reforme, ker smatra vlada za neobhodno potrebno, da se tudi vsa vzgoja prilagodi novim prilikam in razmeram. Vlada smatra za svojo pravico in za svojo dolžnost, da z višjega vsedržavnega stališča uredi tudi vse te probleme. V tem okviru bodo v bližnji bodočnosti odredeni ukrepi, ki bodo omogočili, da se vsa vzgoja mladine čim bolj približa realnemu življenju, tako da šole ne bodo ustvarjale samo intelektualni proletarijat, marveč ljudi dela in znanja. Prav tako bo vlada na novo uredila vprašanje tiska, radia in vseh narodno-prosvetnih ustanov.

Vprašanje Židov

Deklaracija omenja tudi vprašanje tujcev, zlasti Židov. Oni, ki že dolgo živijo na ozemlju republike in ki zavzemajo pozitivno stališče do potreb naroda in države,

se ne bodo imeli pritoževati, vse drugo pa, kar je tuje v narodnem in gospodarskem življenju, bo moralo brezpogojno izginiti.

Revizija trgovinskih pogodb

Vlada bo v enaki meri podpirala industrijo in kmetijstvo ter bo posvetila vso pozornost reviziji in izpolnitvi trgovinskih pogodb. V tem pogledu se že vodijo pogajanja z Nemčijo in Poljsko, v kratkem pa se bodo pričela tudi pogajanja z Madžarsko, nakar bodo sledila pogajanja za sklenitev novih trgovinskih pogodb z Rumunijo, Jugoslavijo, Nizozemsko, Italijo, Francijo, Švico in Letonsko Sistematsko se bosta uredili raziskava naravnega bogastva ozemlja republike in njegova eksploatacija. V zvezi s tem omenja deklaracija obsežen investicijski načrt za gradnjo modernih avtomobilskih cest, potrebnih železniških zvez, motorizacijo prometa in pospeševanje letalstva.

Deklaracija vlade je predsednik Beran zaključil z besedami: Naš cilj je, da čim bolj strnemo vse narodne sile v skupni volji, da do kraja izvršimo vse naloge, ki nas čakajo. V svojem delu se ne bomo nikdar izogibali kontroli javnosti, in vlada trdno pričakuje, da bo tudi narodno predstavništvo nudilo vladi vso podporo, ki ji je potrebna, da izvrši prevzete naloge.

Seja poslanske zbornice je bila nato prekinjena in se bo jutri pričela razprava o vladni deklaraciji. Takoj nato se je sestel senat, kjer je predsednik vlade Beran prav tako ob velikem odobravanju podal deklaracijo vlade.

Sprememba ustave in izredna pooblastila

Vlada je danes predložila narodnemu predstavništvu zakon o izrednih pooblastilih predsednika republike in osrednje vlade. Istočasno je predložila tudi zakon o izpremembi ustave češkoslovaške republike, ki je v slovaškem jeziku in obsega štiri člene. V prvem se pooblašča predsednik, da po soglasnem predlogu ministrskega sveta izpremeni določbe ustave, katerih spremembo nujno zahtevajo nove razmere v državi. V tem pogledu morajo nove ustavne določbe obsegati zlasti avtonomijo Slovaške in Podkarpatske Rusije. To pooblastilo velja od dneva konstituiranja slovaškega parlamenta za dve leti. Člen 2. določa, da se morajo vsi ukrepi, ki se tičejo avtonomije Slovaške, skleniti v soglasju s slovaško odnosno podkarpatsko vlado. Člen 3. določa, da imajo vsi na podlagi tega zakona izdani ukrepi zakonsko veljavo. Po členu 4. stopi ta zakon v veljavo z dnem objave. V utemeljitvi naglašava vlada, da zahtevajo zgodovinski dogodki tudi dalekosežne izpremembe v celokupni češkoslovaški zakonodaji ter da je treba tudi ustavo prilagoditi novim razmeram. Ker bi bilo to normalni zakonodajni poti zelo komplicirano in dolgotrajno, so potrebna vladni pooblastila, da v lastnem delokrogu izvede vse potrebne izpremembe.

Rumunski generalni konzulat v Chustu

Chust, 13. dec. h. Rumunija je danes otvorila v Chustu svoj generalni konzulat.

Potovanje Chvalkovskega v Berlin

Berlin, 13. dec. h. V merodajnih berlinskih krogih z velikim zanimanjem pričakujejo skorajšnji obisk češkoslovaškega zunanjega ministra Chvalkovskega. Kakor naglašajo nemški listi, bodo ob tej priliki razpravljali o raznih političnih vprašanjih, zlasti pa o poglobitvi medsebojnih odno-

šajev. V Berlinu z veliko pozornostjo zasledujejo notranjopolitični razvoj češkoslovaške republike in z zadovoljstvom beležijo današnjo deklaracijo vlade, ki do celja ustreza željam Berlina.

Gradnja prekopa Odra—Dunav

Berlin, 13. dec. h. Mešana komisija za gradnjo prekopa Odra—Dunav se bo sestala 20. decembra v Berlinu k svoji prvi seji, na kateri bodo proučili vse tehnične podrobnosti, določili točno traso ter uredili vprašanje kapacitete in razdelili posamezne gradbene sektorje. Tako na nemški kakor na čsl. strani žele, da bi se z gradnjo tega prekopa pričelo čim prej, ker bo na ta način omogočena zaposlitev velikih števil brezposelnega delavstva. Na čsl. ozemlju bodo zaposleni izključno čsl. delavci in bodo po potrebi dodeljeni samo nemški strokovnjaki, dočim bodo na nemškem ozemlju zaposlili tudi čsl. delavce, če bi primanjkovalo domačih delovnih moči.

Češko uradništvo v Podkarpatski Rusiji

Chust, 13. dec. h. Predsednik podkarpatske vlade Volosin je izjavil novinarjem, da je prošil osrednjo vlado, naj dodeli podkarpatski vladni potrebno število strokovno izvežbanega uradništva, ker Podkarpatska Rusija še nima lastnega uradništva, vlada pa bo posvetila vzgoji uradniškega naraščaja vso pozornost ter bo stremela za tem, da pride na vsa volilna mesta čim prej domače uradništvo.

Poslovilna avdiencia poslanika Masaryka

London, 13. dec. w. Kralj Jurij je danes sprejel v poslovilni avdienci dosedanjega dolgoletnega češkoslovaškega poslanika dr. Jana Masaryka, ki bo s 1. januarjem na lastno željo vpokojen.

Cianov obisk v Budimpešti

Najprej bo potoval v Varšavo, na povratku pa se bo ustavil v Budimpešti

Rim, 13. dec. a. Obisk italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana v Budimpešti je določen za začetek prihodnjega tedna.

Berlin, 13. dec. o. Vest, da namerava italijanski zunanji minister Ciano obiskati regenta Horthyja, je izvala v tukajšnjih diplomatskih krogih izredno pozornost. V Budimpešti in Rimu so to vest objavili sicer v taki obliki, kakor da bi bil regent Horthy Ciana povabil na lov, v Berlinu pa so si na jasnem, da hoče italijanska vlada čim prej priti v diplomatske stike z novim madžarskim zunanjim ministrom grofom Czakyjem.

Iz francoskega parlamenta

Pariz, 13. dec. h. Poslanska zbornica je imela dopolne kratko sejo, na kateri je razpravljala o skrajšanem postopku pri obravnavi novega proračuna. Tako na levici kakor na desnici so izrazili resne pomisleke proti skrajšanju proračunske razprave, češ, da pomeni odkritje pravic parlamenta. Finančni minister Reynaud je v daljšem govoru utemeljeval potrebo, da se proračun pravočasno spravi pod streho, ter je opozarjal na slične primere prejšnjih let. Zbornica je končno skoro soglasno prista-

la na to, da se izvede proračunska razprava po skrajšanem postopku. Naslednja razprava se bo pričela v četrtek popoldne.

Finančni odbor poslanske zbornice je na nočni seji s 25 glasovi, pri čemer se je 17 članov odbora vzdržalo glasovanja, odobrila predloženo proračun, ki izkazuje 25 milijonov prebitka. Odbor je zavrnil vse spreminjevalne predloge, ker je finančni minister dokazoval, da so vsi ti predlogi v nasprotju z osnovnimi smernicami finančne politike vlade ter bi onemogočili naglo ozdravljenje državnih financ. Odklonil je tudi predlog, naj bi država izdala nov kovan drobiž iz nikla.

Zmešnjava v Sredozemlju

Čim se bo poleglo razburjenje v javnosti, bo italijanska vlada predložila Franciji svoje zahteve glede severne in vzhodne Afrike

Rim, 13. dec. o. Italijanske aspiracije nasproti Franciji je »Giornale d'Italia« jasnno obeležil v zadnjih svojih člankih. Rimski politični krogi pripisujejo tem člankom službeni značaj. Italija zahteva avtonomijo za Italijane v Tunisu, direktno sodelovanje pri upravi Sueskega prekopa, ki naj bi se postavil pod nadzorstvo posebnega mednarodnega poverjenstva, reorganizacijo upravnega sistema v Džibutiju in italijansko kontrolo nad železniško progjo Džibuti-Adis Abeba. Italijanska vlada teh svojih zahtev doslej ni mogla precizirati, ker se na francoski strani ni pokazala niti najmanjša pripravljenost za razpravo o nastalih problemih; čim pa se bo javnost v Franciji in Italiji pomirila, namerava italijanska vlada po lastni iniciativi načeti problem svojih aspiracij. Predložila bo po diplomatski poti francoski vladi predloge, na podlagi katerih naj bi se nanovo uredili francosko-italijanski odnosi. Politični krogi zatrjujejo, da Italija s svojimi zahtevami nikakor ne namerava spremeniti teritorialnega statusa quo v deželah ob Sredozemskem morju.

Ukinitve italijanskega glasila v Tunisu

Rim, 13. dec. o. Po informacijah »Tribune« nameravajo francoske oblasti ukiniti glasilno tiskalnico Italijanov »Unione«. Direktor lista Santamaria bo izgnan iz Tunisa, aretirane Italijane, med katerimi je poleg kapetana fašistične milice Reya še 7 fašističnih pravkov, pa bodo postavili pred sodišče.

Nove demonstracije v Franciji

Rim, 13. dec. o. Po poročilih tukajšnjih listov so bile v Franciji sredi ponedeljka kapetane fašistične milice Reya še 7 fašističnih pravkov, pa bodo postavili pred sodišče.

... in Italiji

Rim, 13. dec. o. Dijške demonstracije proti Franciji so zadnje dni znatno popustile. Sredi so dijaki v Pesaru sneli ulične napise v treh ulicah in jih nadomestili z

novimi napisi, ki nosijo imena Nice, Korzi-ke in Tunisa.

Pomen Chamberlainovih izjav

London, 13. dec. o. »Daily Telegraph« danes podrobno tolmači včerajšnje Chamberlainovo izjavo o Tunisu, ki jo je podal v spodnji zbornici. List pravi, da označuje ta izjava formalne mednarodne odnose med Anglijo in Francijo, ki pa niso večjega praktičnega pomena. Chamberlain se je skliceval na to, da se angleško-francoski pakt formalno opira sicer le na ločarsko pogodbo, vendar pa je tudi praktično nemogoče, da bi Anglija ne branila francoskih interesov. V kritičnih dneh preteklega septembra je francosko-angleško strateško sodelovanje na osnovi zadnjih vojaških sporazumov že prišlo do izraza. Tedaj Francija in Anglija nista sodelovali v območju Severnega morja, nego tudi v Sredozemlju. Francija je zbrala močne vojaške sile na libijskih mejah in tako znatno razbremenila angleško-egiptsko vojsko na egiptski meji, za katero je pomenila koncentracija italijanskega vojaštva v Libiji izreden pritisk. V enakem smislu bi Anglija nedvomno sedaj pomagala Franciji, če bi Italija resno ogrožala Tunis ali kako drugo francosko ozemlje.

Phipps pri Bonnetu

Pariz, 13. dec. h. Zunanji minister Bonnet je sprejel danes celo vrsto tujih diplomatov zastopnikov. Pozornost je zbudil dolg razgovor z angleškim poslanikom Phippsom, s katerim je Bonnet razpravljal o včerajšnji izjavi min. predsednika Chamberlaina v spodnji zbornici. Ta izjava, v kateri je Chamberlain naglasil, da Anglija ni dolžna prisikati Franciji na pomoč, če bi prišlo do oboroženega konflikta z Italijo, je vplivala na francosko javnost zelo vznemirljivo. Popoldne je sprejel Bonnet litovskega poslanika Klimasa, s katerim je razpravljalo o klajpedskem vprašanju.

Priprave za obisk

Dalariera na Korziki

Pariz, 13. dec. a. Stefani: Kakor poročajo iz Bastije, je odbor za obrambo Korzike sklenil organizirati za obisk Dalariera na Korziki narodni dan. Pri tej priliki naj bi vsa Korzika potrdila svojo zvestobo Franciji. Odbor je poslal raznim občinskim odborom na Korziki poziv, naj se pridružijo tej manifestaciji.

Poljske skrbi z Ukrajinci

Poljska vlada vprašuje v Parizu in Londonu, ali lahko računa s pomočjo v primeru spora z Nemčijo

Pariz, 13. dec. o. Zadnje dni je imel zunanji minister Bonnet več pomembnih razgovorov s poljskim poslanikom Lukaszewiczem. Kakor zatrjujejo dobro poučeni politični krogi, sta razpravljala o najnovejši nemški kampanji za ustanovitev posebne ukrajinske države, ki pa je za sedaj glede na Poljsko omejena le na zahtevo po avtonomiji za poljske Ukrajince. Tudi »Oeuvre« pripisuje tem razgovorom poseben pomen. List poroča, da je imel tudi poljski poslanik v Londonu podobne razgovore z volilnimi osebnostmi v Foreign office. List pravi, da zahteva Poljska sedaj od zapadnih velelisl, naj zavzamejo povsem jasno stališče za primer, če bi Nemčija službeno zahtevala avtonomijo za poljske Ukrajince in bi prišlo zaradi tega spora do spopada med obema državama. Poljski utemeljuje svojo diplomatsko akcijo v Parizu in Londonu s tem, da morajo biti na jasnem, koliko jim bodo Francozi in Angleži pomagali pri odporu proti Nemčiji, da bi lahko na ta način organizirali svojo obrambo. List pripominja, da bo Hitler bržkone že na seji nemškega državnega zbora 30. t. m. odkrito izpovedal svoje stališče glede Ukrajincev na Poljskem.

Velika Ukrajina glavni cilj Nemčije

Varšava, 13. dec. h. Oficiozna »Gazeta Polska« objavlja daljše poročilo svojega berlinskega dopisnika o stališču Nemčije do Poljske, v katerem poudarja, da je sedaj glavni cilj Nemčije ustanovitev samostojne neodvisne Velike Ukrajine. V tem cilju je Nemčija forsirala ustanovitev avtonomne Podkarpatske Rusije, ki naj postane jedro bodoče ukrajinske države. V poljski javnosti je ta članek izval ogromno pozornost, ker je to prvi primer, da oficiozno vladno glasilno na tako odkrit način razpravlja o ukrajinskem problemu.

Vatikanovo posredovanje

London, 13. dec. o. »Daily Telegraph« poroča, da so vatikanski krogi silno vznemirjeni zaradi zahtev poljskih Ukrajincev po avtonomiji. Papežev nuncij v Varšavi msgr. Cortez je po nalogu vatikanskega državnega tajništva odpotoval v Lvov, kjer se bo jutri sestel z ukrajinskimi grško-katoliškimi nadškofom grofom Sepctickijem. Skušal ga bo pridobiti za to, da bi obe cerkvi vplivali na Ukrajince v duhu sporazuma s Poljsko.

Premestitve poljskega vojaštva na Tješinskem

Bratislava, 13. dec. h. Danes so bile po sklepu poljske vlade nenadno izmenjane

vse poljske garnizije v tješinskem okrožju. Dosedanje posadke so premeštili v notranjost države, po večini v Poznanj in v katoviško okrožje. Enake izpremembe garnizij so bile izvršene vzdolž vse poljsko-nemške meje. Poljske oblasti niso o tem izdale nikakega službenega pojasnila, vendar pa zatrjujejo v dobro poučenih krogih, da se je to zgodilo, ker so bili poljski vojsaki docela demoralizirani po zadnjih dneh med prebivalstvom in zlasti tudi med vojaštvom na stolišču letkov, ki govore o četrti delitvi Poljske. Doslej so bili n a češkoslovaški meji po večini ukrajinski polki iz vzhodne Galicije, zaradi naraščajoče ukrajinske propagande pa so postali ukrajinski vojsaki skrajno nezanesljivi. Prav tako so zadnje dni premeštili z meje vse vodilne poljske uradnike.

Poljsko-ruska trgovinska pogajanja

Varšava, 13. dec. a. Potrjujejo se vesti, da bo jutri odpotoval v Moskvo dr. Lihovskij, da začne pogajanja z zastopniki sovjetske zunanje trgovine zaradi razširjenja poljsko-sovjetske trgovinske pogodbe. Z istim namenom je odpotoval v Moskvo tudi svetnik sovjetskega poslanstva v Varšavi Litov.

V pooblaščenih krogih zanikajo vesti, da namerava sovjetski komisar za zunanje zadeve Litvinov že januarja obiskati Varšavo.

Tatarescu v Rimu

Rim, 13. dec. o. Od včeraj se v Rimu mudi bliski rumunski min. predsednik Nicola Tatarescu. O njegovih razgovorih s Ciano in drugimi vodilnimi političnimi osebnostmi v Rimu doslej še ni bil izdan nikak komunik.

Nemško-rumunska trgovinska pogodba

Berlin, 13. dec. o. O novi rumunsko-nemški trgovinski pogodbi so se zvedele naslednje podrobnosti: Rumunija bo v bodoče uvažala iz Nemčije najmanj toliko blaga, kakor ga je pred letom dni iz Nemčije, Avstrije in sudetskijh krajev, Nemčija pa bo uvažala iz Rumunije minimalno toliko rumunskega žita in petroleja, kakor ga je Rumunija lani prodala v Nemčiji, Avstriji in sudetskijh krajih. Kakor kaže bo 40% celotnega rumunskega izvoza odpadlo na Nemčijo. Da bi se likvidirali rumunski dolгови v Nemčiji, se bo nemški izvoz v Rumunijo spočetka nekoliko zmanjšal. Nemčija namerava prihodnje leto prevzeti od Rumunije med drugim 300.000 ton žita.

Skupščinske volitve

Iz telefonskih poročil Agencije Avala o nedeljnih volitvah posnemamo v naslednjem nekaj nadaljnjih srezov, ki so znani tudi v naših krajih.

Drinska banovina

Sres zenški: Nezir Spahić 4230, Hamid Hubegović 827, skupaj JRZ 5057; Pavao Kolar 1910, dr. Sulejman Alečković 49, Radovan Savić 764, Muharem Omehodžić 80, skupaj ZO 2803; Stevan Pravica (Lj.) 1. Skupaj glasovalo 7861.

Mesto Sarajevo: dr. Mehmed Spaho in dr. Kaludjerić (JRZ) 9730, dr. Subašić in Ante Budimirović 3944, Hakija Hadžić in Mehmed Handžić 361, Jovan Banjanin in dr. Ibrahim Hadžomerović 2178, Jovan Jakić in Ivan Ungar 282, Smajlaga Smerhiv in Mustafa Blacicki 94, dr. Milan Jokić in Mihajlo Blagojević 1086, Jusufbeg Pašić in Alija Redžević 42, skupaj opozicija 7987; dr. Josif Tanović in Risto Jelčić (Lj.) 104. Skupaj glasovalo 17.821.

Sres sarajevski: Sava Besarović 2739, Sava Tošić 1034, Branko Kasiković 1800, skupaj JRZ 5573; dr. Slavo Sutej 1203, Bogoljub Jevtić 4507, Nazif Bubić 50, Orso Koprivić 1081, Protu Dušan Komnenović 739, skupaj ZO 7580, Ibrahim Dupovac (Lj.) 185. Skupaj glasovalo 13.338.

Sres mačvanski: dr. Milošević 3976, Sava Pavlović 1293, Aleksander Dajić 1963, Cedomir Derovac 43, skupaj JRZ 7275; Ljuba Davidović 5652, Milivoje Isatović 637, skupaj ZO 6289. Danilo Milanović (Lj.) 310. Skupno volilo 13.874.

Sres užički: dr. Cveto Zetović JRZ 4018, Milije Jovičić 490, Veljko Krenić 1325, Miloš Trifunović 758, skupaj ZO 2573; Ljotić 385.

Sres travnički: Serif Havižović 2180, Mahmud Džuravić 2256, skupaj JRZ 4436; Antun Matković 5254, Mahmud Robović 364, Esten Arnavtović 159, Marko Marić 393, skupaj ZO 6206; Marko Andrović (Lj.) 43. Skupaj glasovalo 10.685.

Sres valjevski: Dragomir Samokresović 3820, Stevan Djukić 612, skupaj JRZ 4432; Peter Marković 1291, Zlatica Djermanović 1279, Kosta Aleksić 1268, skupaj ZO 3838; Božidar Matić (Lj.) 194. Skupaj je volilo 8464.

Sres tuzlanski: dr. Mehmed Spaho 10.844, Jovan Simić 2584, skupaj JRZ 13.428; Aleksander Preka 3967, Svetolik Popović 328, Miloš Botić 977, Peter Perić 60, Hadži Saif-Mesirović 623, skupaj ZO 5955, Milorad Jovanović (Lj.) 36. Skupaj volilo 19.419.

Vardarska banovina

Mesto Skoplje: Panta Jovanović 7313, Vlada Popović 79, skupno JRZ 7392, dr. Maček 3461, Ljotić 11, skupno glasovalo 10.864.

Sres Skoplje: Veljko Veljković 515, Dragutin Matović 6704, Vlada Popović 23, JRZ skupno 7.242, Mihajlo Kujundžić 1874, Vojislav Nislić 1256, Nuri Kamilović 463, Sina Trajković 133, Gligorije Tašković 372, skupaj dr. Maček 4088, Mirko Buklić (Ljotić) 21. Skupno glasovalo 11.351.

Dunavska banovina

V dunavski banovini je JRZ dobila absolutno većinu u srezih apatinskim, batinskim, dardjanskim, kulškim, odžackim, somborskim, mesto Novi Sad, mesto Subotica, žabljanskim, novosadskim, palaškim, senčanskim, Stari Bečej, Bečejski Sent, ločkim, iriskim, mitrovičkim, rumškim, sremsko-karlovačkim, staro pazovskim, sidskim, alibunarskim, belocrkvaškim, velikobečkereškim, velikolikičkim, jašatomiškim, kovačkim, kovinškim, novokanjizkim, pančevskim, vrbarskim, gročanskim, kolubarskim, kosmajskim, požarevskim, ramskim, kačarskim, kragujevskim, lepeškim, moravskim, oraškim in takovskim.

Sres apatinski: Oton Gavrilović (JRZ) 5020, dr. Milan Vakanja (JRZ) 534, dr. Mihajlo Kašper (JRZ) 821, Ludvik Keks (JRZ) 1717, dr. Sina Racić (JRZ) 24, Franjo Knap (JRZ) 104, skupno JRZ 8221; Stevan Konjović (Maček) 6, dr. Grga Vuković (Maček) 1215, Živo Konjović (Maček) 60, skupno dr. Maček 1281; Hinko Spirik (Ljotić) 3. Vsega glasovalo 9.505.

Sres somborski: dr. Sveta Maglič 19.864; Nikola Bugarski 751, Mirko Rakočević 14, a vsega JRZ 20.629; dr. Nikola Maširević 113, dr. Jovan Beljanov 590, dr. Vinko Zganjanc 194, dr. Adam Slahter 1053, vsega dr. Maček 1959; Hinko Spirik (Ljotić) 2. Vsega skupaj glasovalo 22.590.

Mesto Novi Sad: Stevan Čirić (JRZ) 8475; dr. Radoslav Ilić 278, dr. Aleksander Moć 2321, Daka Popović 207, vsega dr. Maček 2906; Slavko Davidović (Lj.) 57. Vsega skupaj glasovalo 11.338.

Mesto Subotica: Marko Jurić 8855, Slavko Čičić 404, skupaj JRZ 9259; Džido Vuković (Maček) 7129; Krsta Popović (Lj.) 12. Skupaj glasovalo 16.400.

Sres novosadski: dr. Branko Nikolić 7543, dr. Milan Matić 2409, dr. Slavko Uzelec 443, vsega JRZ 10.395; dr. Aleksander Zifa 1296, dr. Radoslav Ilić 103, dr. Dimitrije Stratimirović 97, inž. Daka Popović 123, vsega dr. Maček 1.619, Stanoje Stojković (Lj.) 43. Skupaj glasovalo 12.607.

Sres palanski: Dimitrije Magarašević 8416, Vojislav Pavlović 502, vsega JRZ 8918; Vuko Janković 82, dr. Kosta Hadži ml. 246, skupaj dr. Maček 328, dr. Mirko Petrović (Lj.) 99. Vsega glasovalo 9345.

Sres starobečkjski: Svetozar Stanković 11.243, Dragomir Živojinović 276, skupaj JRZ 11.519; dr. Ivan Nazy 466, dr. Vasilije Stanković 237, dr. Živko Prodanović 17, skupaj dr. Maček 721; Krasoje Nataroš (Lj.) 76. Skupaj glasovalo 12.316.

Sres topoliški: Fodor Gelert 11.895, Nikola Djekić 204, skupaj JRZ 12.099; Jakša Damjanov 853, dr. Šandor Pumer 306, Luka Knežević 3, Nikola Šipovac 55, skupaj Maček 1217; Filip Guzina (Lj.) 2; Vsega skupaj glasovalo 13.318.

Sres zemunski: Sava Bogunović 3935, Jovan Petrović 1849, Vojin Puljević 957, skupaj JRZ 6741; dr. M. Kostić 644, Stevan Došen 62, Branko Janošević 238, Jovan Viktorović 30, skupaj zdužena opozicija 976; Rajko Vujić (Lj.) 222. Skupaj glasovalo 7.937.

Sres sremsko-mitrovički: Mirko Latas 2090, Milan Milčić 3588, Dragomir Milčević 120, dr. Božidar Lužanin 99, skupaj JRZ 5.897; Sava Selenić 885, Srdoljub Todorović 85, Manojlo Vukobratović 172, dr. Nebojša Maletić 2479, skupaj zdužena opozicija 3731. Sina Dokić (Lj.) 8. Glasovalo skupaj 9636.

Sres rumski: Dimitrije Magarašević 6179, Ljubomir Stojković 60, skupaj JRZ

6239; Aleksander Sević 2897, Mirko Bačić 114, Lazar Kovačević 18, dr. Vojislav Janjić 1401, Dragiša Zdravković 79, skupaj zdužena opozicija 4509; Stevan Milčić 46; Vsega skupaj glasovalo 10.794.

Sres sremsko-karlovački: Stevan Čirić 5119, Josif Novaković 177, skupaj JRZ 5296; dr. Andrija Karčić 692, dr. Bogdan Paunović 550, Peter Stojišić 27, Milan Božić 101, skupaj ZO 1370; Slavko Davidović (Lj.) 5. Skupaj glasovalo 6671.

Sres petrovgraški: Vladimir Živković 2125, Nikola Bešlić 9931, Djurica Berberić 1157, Mihajlo Mijatov 350, skupaj JRZ 14563; Paja Krizanov 80, Evgenije Jocić 838, dr. Vlada Sečerov 89, dr. Joca Mihajlović 127, Milan Rackov 2170, skupno ZO 3308; Veselin Djukić (Lj.) 196. Vsega skupaj glasovalo 18062.

Sres pančevski: Stanimir Stanković 6203, dr. Aleksander Preler 1109, Rista Moravac 23, Kosta Radak 102, skupno JRZ 7437; dr. Dušan Bošković 2470, Miša Brajac 422, skupno ZO 2900; Branko Šurjanović (Lj.) 15. Vsega skupaj glasovalo 10.350.

Sres mladenovački: JRZ—Milan Badžak 3809, Dragoljub Žužović 13, skupno JRZ 3822; Vladimir Djordjević 2850, Cedomir Jocić 323, Vladimir Zakić 98, skupno ZO 3275, Mihajlo Petrović (Lj.) 589. Skupaj glasovalo 7691.

Sres kragujevski: Kamenko Božić 7226, Živojin Jakovljević 136, skupaj JRZ 7362; Dragoljub Milovanović 4690, Stojan Spadijer 31, Vidosav Djurić 175, dr. Dragutin Kojić 836, skupaj ZO 5732; Borislav Djordjević (Lj.) 107. Skupaj glasovalo 13201.

Sres oplenski: Satiimir Marković 2014, Vladimir Jovanović 774, skupaj JRZ 2788; Jovan Jovanović (ZO) 3097, Aleksander Jazarević (Lj.) 408. Skupaj glasovalo 6293.

Sres oraški: Dimitrije Jovanović 1812, Mirko Marjanović 48, skupaj JRZ 1860; Cedomir Pečević 2408, Maksim Maksimović 367, Ilija Mihajlović 2866, skupaj ZO 5641; Aleksander Lazarević (Lj.) 26. Skupaj glasovalo 7527.

Sres traški: Milan Jovanović 3543, dr. Živan Lukić 5060, skupno JRZ 8005; Vladimir Sulkić 371, dr. Dragomir Ikončić 232, Milan Popović 66, skupaj ZO 609; Neša Branković (Lj.) 641. Skupaj glasovalo 9915.

Zetska banovina

V zetski banovini je JRZ dobila absolutno većinu u srezih: andrijevčkim, bjelopoljskim, kolasiškim, novoroškim, mileševskim, pevaljskim, pribojskim, beranskim, nesvesinskim, ljubinskim, trebinskim, šavničkim, barskim, bokotorskim, danilovgradskim, dubrovačkim, nikšićkim, podgoričkim, cetinjskim, mesto Cetinje, fočanskim, deževskim, dreničkim, djakovačkim, istockim, mitrovičkim, pečkim, podrinskim, sjeničkim, stavičkim, studeničkim.

Sres barski: Djuro Čejović JRZ 5353, Nikola Djomović 1589, Petar Lekić 523, skupaj ZO 2112, Radovan Pavićević LJ. 8. Skupaj glasovalo 7473.

Sres kotorski: Djuro Drašković JRZ 3689; Andjelo Maruković 1281, Mirko Komnenović (opoz.) 2421; Jeto Djurović LJ. 159. Skupaj glasovalo 7550.

Sres dubrovački: dr. Anton Buconjić JRZ 2120; Roko Mišetić (op.) 9897; Pero Pejić LJ. 148. Skupaj glasovalo 12.165.

Sres nikšićki: Cedomir Sladojević 1274, dr. Jovan Bulajić 592, Jovan Radulović 1917, skupaj 3783; opoz. dr. Božidar Krivokapić 1064, Marko Vujačić 1626, Jafu Pavić 947, Mihajlo Spasojević 221, skupaj 3848. Ljotić-Jakov Drašković 5. Skupaj glasovalo 7631.

Sres podgorički: Nešo Šćepović 3156, Andra Popović 29; skupaj JRZ 3185; Risto Vujačić 334, dr. Nikola Škerović 188, dr. Radoje Vukčević 627, Savo Vuletić 1317, Blažo Jovanović 1594, Miloš Rašović 1243, skupaj opozicija 5303; Vaso Andjulić (Lj.) 29. Skupaj glasovalo 8517.

Mesto Cetinje: Tomo Milošević 574, Lale Zuber 1151, skupaj JRZ 1725; dr. Nikola Jorgović 253, Savo Milutinović 161, skupaj opozicija 414; Vaso Vujošević (Lj.) 2. Skupaj glasovalo 2141.

Sres djakovački: dr. Ljuba Popović JRZ 9734, Miloje Sokić 794, Blažo Lavović 202, skupaj opozicija 996; Jovan Rakočević LJ. 5. Skupaj volilo 10.735.

Sres mitrovički: Todor Mihajlović 3163, Momčilo Janković 3670, skupaj JRZ 6903; dr. Živko Topalović opoz. 274; Lazar Lazić (Lj.) 110.

★

Delo glavnega volilnega odbora

Beograd, 13. dec. p. Glavni volilni odbor je danes pod vođstvom dr. Stefana Sagadinja nadaljeval pregledovanje volilnega gradiva, ki se polagoma zbira iz vseh krajev države. Do noć je odbor prejel volilne akte iz 200 srezov. Zbrani material pregledujejo posamezni odseki glavnega volilnega odbora. Oček se da dravsko banovino vodi predsednik dr. Sagadin sam.

Eden v Ameriki

Washington, 13. dec. AA. Reuter: Tukaj izjavljajo, da bo na današnjem obisku Edena pri Rooseveltu navozto tudi državni podtajnik v zunanjem ministertvu Samuel Wells. Poudarjajo pa, da je Edenov obisk pri Rooseveltu čisto zaseben. Tukajšnji novinarški klub bo danes priredil kosilo na čast Edenu. Eden misli v treh dneh obiskati še Mineapolis in Baltimore. V petek se bo vrnil v Newyork in se s »Queen Mary« vrnil v Evropo.

48 listov na Mađarskem ukinjenih

Budimpešta, 13. decembra. a. Listu »Magyarszag«, glasilu mađarskih nacionalistov, ki jih vodi poslanec Hubay, je prepovedano izhajanje do 8. januarja. List je objavil dva članka, v katerih je ostro obsodil postopanje vlade in policije. Vlada je ukinila še nadaljnjih 48 listov. Gre po večini za liste, ki so bili v židovskih rokah.

Obsojeni bolgarski komunisti

Sofija, 13. dec. a. Šumensko sodišče je obsodilo na pet let ječe 18 komunistov, ki so bili obtoženi, da so delali proti sedanjemu socialnemu redu.

Krstna slava kraljevskega doma

Beograd, 13. decembra. AA. O priliki slave Nj. Vel. kralja in kraljevskega doma sv. Andreja Prvozvanega je bila danes v dvorni kapeli na Dedinju služba božje sta se udeležila Nj. Vel. kralj Peter ob asistenciji dvornih svećenikov. Službe božje sta se udeležila Nj. Vel. kralj Peter II. in Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle. Po končani službi božji je bilo rezanje slavskega kolača v dvoru na Dedinju. Tu je opravil obrede patriarh Gavril, prisotni pa so bili Nj. Vel. kralj Peter II. Nj. Vis. knez namestnik Pavle, princosa Elizabeta, kraljeva namestnica dr. Stanković in dr. Perović, predsednik vlade dr. Milan Stojadinović, predsednik senata dr. Mažuranić, predsednik skupščine Stevan Čirić, člani vlade, dvorne dame ter civilna in vojaška hiša Nj. Vel. kralja. Rezanje slavskega kolača so opravili kralj Peter in knez namestnik Pavle, patriarh Gavril in redov pešpolk kr. garde Dušan Naradžerović, ki je doma iz vasi Golubovac v zetski banovini.

Beleške

Stari in novi svet

Dunajska »Neue Freie Presse« objavlja uvodnik o novi svetovni politiki. V članku poudarja med drugim:

V ozadju vsega svetovnopoličnega dogajanja je dejstvo, da je Versailles za vedno pokopan. Pariz in Lima, ki sta bila v zadnjem tednu v središču dogodkov (obisk nemškega zunanjega ministra v francoski prestolnici in panameriški konferenca v Limi), sta ne le zemljepisno v svetovni oddaljenosti med seboj, temveč se zdi, da je tudi politično le kaj malo zveze med Ribbentropovimi razgovori s francoskimi državniki in vseameriškim kongresom. Kdor pa pogleda stvar od bliže, mora ugotoviti, da stojita tako Pariz kakor Lima v znamenju istega prevladujočega razvoja, v znamenju poloma versajskega sveta in v znamenju novega položaja, katerega bistvo je v tem, da smo mi Nemci spet zastopani v svetovni politiki. Za versajski sistem je bilo značilno, da je bila Nemčija prisilno izključena iz skupnosti ostalih držav, da se je Amerika prostovoljno izrekla za svojo izolacijo in da je bila ustanovljena ženevska ustanova, ki so jo nekateri zlorabljali, drugi pa napačno razumeli. Tudi Francozi so sedaj spoznali, da sta versajski svet in versajska doba za vselej mimo. Francosko-nemška izjava predstavlja nekakšno ratifikacijo tega dejstva in poskus otvoritve novega poglavja v obojih državah.

Vojaški položaj v Španiji

Bivši avstrijski oficir Karl Korzer takoli slika v dunajskih listih vojaški položaj v Španiji:

Kakor v japonsko-kitajski vojni, tako tudi v španski državljanski vojni, ki se je začela že celo leto prej, ni se moglo predvidevati konca. Zadnje dni so se razširile vesti, da se je nacionalisti posrečilo zasedi se poslednje postojanke rdečih na desnem bregu Ebra, tako dejansko je s tem šele vzpostavil položaj izpred štirih mesecev. Rdeči so slej ko prej gospodari Katalonije in osrednjega glavnega predela Madrid-Valencija, dočim je ostala Španija v nacionalnih rokah. Na vseh bojiščih je vojni položaj toliko ustaljen, da nimajo posebnega izgleda v uspehi niti naglo postopanje niti presenečenja. Povsod je bil čas skrbno izkoriščen za utrditev deloma že po naravi trdnih in v glavnem v visokem gorovju ležečih postojank, kar se je zgodilo po najnovejših izkušnjah. General Franco je torej trenutno postavljen pred isto nalogo kakor lansko spomlad po uspešni ofenzivi v Aragoniji, ki se je končala, kakor znano, s predorom do morja ob izlivu Ebra. Tada je bil postavljen pred izbiro, da nadaljuje ofenzivo za razširjenje tega predora ali proti severu, proti Barceloni, ali proti jugu, proti Valenciji. V pričakovanju hitrejših uspehov se je odločil za poslednje, kar pa se je izkazalo za napačno. Nacionalisti so se že bližali črti Teruel-Sagunt, ko jim je sovražnik nenadoma upadel v hrbet s severa in s svojo ofenzivo v tem odseku razbremenil južni odsek.

Angleške skrbi v vzhodni Aziji

O sporu na Daljnem vzhodu je govoril te dni v lordski zbornici lord Plymouth, ki je s svojimi izjavami zapustil vtis, da se angleško-japonski odnosi stalno slabšajo. Na opazko lorda Ellbanka, ki je opozoril na nevarnost protiangleškega razpoloženja med Kitajci, je lord Plymouth odgovoril da angleška vlada resno proučuje možnost primernega kredita K'itajski. Glede na najnovejšo težnjo Japonske, da bi skupno z Mandžurijo in Kitajsko ustvarila gospodarski in politični blok je lord Plymouth pripomnil, da bi angleška vlada smatrala tak načrt za nesprejemljiv. Kati angleško stališče v teh vprašanjih je določeno po washingtonskem dogovoru in drugih mednarodnih sporazumih. Po enostranskem postopanju samo ene izmed podpisanih mednarodnih dogovorov ne more nastati nobena sprememba. V tem poudaru zastopa Anglija povsem enako stališče kakor Zedinjene države Severne Amerike. Anglija je trdno odločena, da bo odsele upoštevala posebne kitajske želje in da bo Kitajcem šla na roko zlasti glede morebitnih novih kreditov. Obramba angleških interesov na Daljnem vzhodu je slej ko prej ena izmed osnov britanske politike na tem področju. Dasi li Anglija želi čimprejše likvidacije sedanega spora, je vendar malo izsledov za angleško posredovanje med Kitajsko in Japonsko.

Švicarski akademiki in švicarski duh

Te dni so se zbrali v Curihu zastopniki švicarskih akademikov in ob navzočnosti oblasti ter profesorovskega zbora sprejeli naslednjo resolucijo:

Tisoč in dve sto švicarskih dijakov izjavlja, da bo braniti in ohraniti švicarski duh na naših vseučiliščih. Ta morajo slej ko prej ostati svobodne ustanove vzgoje in znanosti. Hočemo biti duhovni varovalci naših starih tradicij, naše svobode in naše neodvisnosti, kakor smo pripravljeni v vsakem drugem primeru zgrabiti za puško v obrambo domovine. Postavili se bomo proti vsaki sleherni razdirajoči propagandi, pa

Schachtov obisk v Londonu

Pogajanja za ureditev gospodarskih odnošajev med Anglijo in Nemčijo

Basel, 13. dec. a. Guverner nemške državne banke, dr. Schacht, je smotil prišel v Basel, da se kot zastopnik Nemčije udeleži obnega zbora banke za mednarodna plačila, ki se je sestel danes. Novinarjem je izjavil, da namerava potovati iz Basla v London, kjer se bo sestel z guvernerjem Angleške banke, govoril pa bo tudi z več angleškimi finančniki. Po informacijah angleških novinarjev bo Schacht razpravljaj v Londonu tudi o izseljevanju židov iz Nemčije. Po informacijah agencije United Press naj bi angleška vlada finančira izselitev židov. V ta namen bo imel Schacht poseben razgovor s komisarjem za židovske begunce Rubeom. Z angleškimi trgovinskimi strokovnjaki bo razpravljaj o angleških pritožbah proti nemškimi trgovinskimi metodam, na katere so Anglije reagirali z ojačenim finančnim podpiranjem svojega izvoza. Razpravljaj bo nadalje o vprašanju, ki so v zvezi z nemškimi denarnimi predpisi in o trgovinskem prometu med Nemčijo in Anglijo. Posebno vprašanje, ki ga bo moral Schacht urediti v Londonu, je to, ki je nastal med nemško vlado in angleškimi zavarovalnicami zaradi židov. Židje, katerih imetje je bilo pri zadnjih demonstracijah poškodovano, so bili zavarovani pri nemških zavarovalnicah, ki bi jim morale sedaj izplačati dolžne zavarovalnine. Nemška vlada pa je te zavarovalnine zasegala. Nemške zavarovalnice so bile pozavarovane pri angleških zavarovalnicah, ki pa so sedaj odklonile izplačilo zahtevanih zavarovalnin. Postavile so se na stališče, da se morajo zavarovalnine izplačati neposredno prizadetim oškodovancem.

Schacht se bo v Londonu sestel tudi s Chamberlainom in finančnim ministrom Simonom.

London, 13. dec. h. Napovedani obisk guvernerja nemške državne banke Schachta v Londonu komentirajo vsi današnji lon-

donski listi. Soglasno ugotavljajo, da prihaja Schacht v London v posebnih mislih. Nemčija hoče za vsako ceno preprečiti izbruh gospodarske vojne med Nemčijo in Anglijo. Sklep angleške vlade, da s vsami sredstvi podpre angleške gospodarske kroge v borbi proti nemškimi trgovinskimi metodam, je vplival v Berlinu zelo alarmantno. Angleška vlada je dala v to svrha na razpolago skoro neomejena finančna sredstva. Dr. Schacht je dobil sedaj nalogo, da skuša v neposrednem stiku z angleškimi gospodarskimi in finančnimi činitelji doseči kompromisno ureditev gospodarskega tekmovanja na svetovnem tržišču, na drugi strani pa bo skušal načeti vprašanje izseljevanja židov, ki bi se jih Nemčija hotela čim prej znebiti.

Ugotovitve banke za mednarodna plačila

Basel, 13. dec. a. Na včerajšnji seji upravnega odbora za mednarodna plačila v Baslu so razpravljali o gospodarskem položaju. Po pomirjenju v Franciji in po popuščanju balise funta, so se krediti, ki so bili izdani septembra, v precejšnjem obsegu vrnili v banko za mednarodna plačila. Kreditni posli se razvijajo normalno. Kratkoročne vloge kapitala so v tej banki redke. Gospodarsko ojačevanje držav na evropskem jugovzhodu je imelo za posledico povečano prodajo agrarnih proizvodov v srednji Evropi, zaradi česar je imela tudi banka mnogo večji promet v teh državah. Uvedba novega sistema obračunavanja v mednarodnem poštnem kilingru je dala povod več državam, da so se včlanile v banko za mednarodna plačila. Seji banke so prisostvovali vsi predstavniki državnih bank, med njimi tudi guverner Angleške banke Montague Norman, italijanski profesor Beneduce ter predsednik nemške državne banke dr. Schacht.

Slovaška vlada in Praga

V zadnjem času so na Slovaškem na dnevnem redu parade Hlinkove garde, ki se jih navadno udeležujejo tudi slovaški ministri in nakazujejo gardistom programatične smernice. Veliko pozornost je na taki paradi v Trnavi zbudil v četrtek govor predsednika slovaške avtonomne vlade in slovaškega ministra v osrednji praški vladi Sidorja. Obširno poročilo o tem govoru prinaša od svojega posebnega dopisnika tudi Tržaški »Piccolo«. Sidor je med drugim rekel:

»Od 6. oktobra dalje koraka Slovaška novi bodočnosti naproti — brez vpliva framažonskih loč in židovskega kapitala, pač pa pod treznim vodstvom bratislavske vlade, ki jo zavajajo Slovaki in Praga in mnoge druge države. Te dni sem razpravljaj s praško vlado o vprašanju slovaških ministrov in slovaških državnih podtajnikov za finance, narodno obrambo in zunanje zadeve. Mogel sem ugotoviti, da dvajset let prevladujoči duh v Pragi ni še povsem izginil. Govorimo odkrito! Zunanjo politiko republike mora voditi tudi sposoben in spreten Slovak; kajti ne moremo dopustiti še ene pogodbe s Sovjet-

ske Rusijo, kakor na moremo dopustiti, da bi se v rdeči Španiji še naprej bojevali komunisti v brigadah z imeni Masaryk in Gottwald (ime bivšega voditelja češke komunistične stranke), še manj pa, da bi glede naše mednarodne politike veljale metode židovske Zeneve. Prav tako zahtevamo jamstva, da bo nova armada pod vodstvom vsaj enega Slovaka. Tudi v finančnem ministertvu zahtevamo Slovaka, ki bo skrbel za to, da bodo davki, pobrani Slovakom, služili Slovakom in Slovaški. Ako hoče Praga polnomočja za Česko in Moravsko, naj si jih pride vzet v Bratislavo, potem bomo govorili. Mi pooblastilnega zakona ne potrebujemo, ker je ljudstvo z nami. (Glede pooblastilnega zakona in deloma tudi glede državnih podtajnikov je bil spozoruz s Prago medtem že dosežen, vendar podrobnosti se niso znane. Op. ur.)

»Piccolo« prpominja k njegovim izjavam: Slovaške manifestacije poslednjih dni vzbujajo vtis, da beseda »dualizem« ne pojasnjuje več dovolj položaja in bi bilo zato že na mestu rabiti za slovaško-češki dualizem izraz »separatizem«.

Nemško zanimanje za evropski jugovzhod

Kakor poročajo dunajski listi, je te dni izšla knjiga »Narodi na jugovzhodu« (Die Völker im Südosten), ki jo je spisal Hermann Ullmann, Nemška kritika se zelo pohvalno izraža o njej in jo šteje v vrsto nemških publikacij za pravilno proučevanje evropskega jugovzhoda. Tako piše Wilhelm Wolf med drugim: Ullmannovo delo spada v poglavje, ki bi mu lahko nadeli naslov: »Jugovzhod in mir«, kajti s tem sta vrsta in vrednost najnovejšega Ullmannovega dela najbolje označeni. Knjiga nudi jasen in globok vpogled v poljedelski, narodni in državni obraz jugovzhoda, seveda zajet z vidika odnošajev nasproti nemški Srednji Evropi. Zato bo ta knjiga služila za spoznanje in vzgojo jugovzhodnega mišljenja med Nemci.

»Frankfurter Zeitung« je svoji nedeljski številki na najfinijem papirju priložila bo-

gato ilustrirano prilogo, posvečeno jugovzhodni Evropi in nemškimi gospodarskim zvezam

Naši kraji in ljudje

Pozabljeni jubilej „kraljeve rože“

Znanstveni obisk saškega kralja pred sto leti v Ljubljani — Krst „rože mogote“, ki je presenetila botanični svet

V vrvežu mednarodnih političnih trenj so v dnevnem tisku minile v pozabljenju pomembne obletnice, ki so tesno povezane s prirodnimi okolici Ljubljane. Pred sto leti je v botaničnem svetu namah zaslovela kraljica naših redkih rastlin, ljubiteljem prirode in planincem najljubša cvetica, Blagajev volčin. V znanstvenem svetu poimenovani »Daphne Blagayana« pravijo polhovgrajski kmetje tudi galka ali rumena jožefca, za razliko od navadne rdeče jožefce Daphne cneorum.

Znanstveni naziv je prejel pomoč cvetka po grofu Blagayu Rihardu, potomcu starodavne plemiške družine Ursinjev, ki se je 19. septembra 1803. na Rudniku pri Ljubljani poročil s baronico Antonijo, lastnico Polhovgrajskih in Lesnega brda. Po naključju je polhovgrajska gospoda na severnem pobočju gore Sv. Lovrenca dne 20. maja 1837.

presenetila botanikom še neznan roža v najlepšem razcvetu.

Utrgal je nekaj cvetov in jih poslal tedanjemu najboljšemu poznavalcu našega rastlinstva, Henrik Freyerju, kustosu deželne muzeja v Ljubljani.

Freyer se je rodil 1. 1802. lekarnarju v Idriji. Kakor njegov ded, po rodu iz Zlatca na Češkem, je bil tudi oče izvrsten poznavalec bogatega in redkega rastlinstva idrijske okolice. Po brezuspešnem trudu, da bi dobil po očetovi smrti rudniško lekarno, je prevzel Freyer pomlad 1832. mesto kustosa v muzeju v Ljubljani. Od 1. 1853 do 1864 je deloval v Trstu, bolan se je nato preselil v Ljubljano, kjer je 1866. umrl. Nadarjeni idrijski botanik je, kakor pred njim že Scopoli, preplezal planine med Triglavom in Učko ter o svojih izsledkih napisal več del. Mnogo rastlin se imenuje po njem; 1. 1843 je izdal na Dunaju tudi zemljevid Kranjske.

V počastitev najditelja je Freyer poimenoval prelepo igalko v »Daphne Blagayana«. Nekaj posušenih primerkov je poslal botaniku Reichenbachu v Drazdane in uredništvu znanstvenega zbornika »Flora« v Regensburgu, kjer so

redko posebnost naših gor prekrstili v »Daphne Blagayana Freyer«.

Freyer je v prirodoisplnih zadevah posele z grofom Blagajem marljivo dopisoval. Posebna počastitev zanj in za slovensko floro je pa bil obisk saškega kralja Friderika Avgusta II. v Sloveniji. Navdušeni botanik in mineralog na kraljevskem pre-

stolu je rad potoval v alpske, kraške in dinarske pokrajine. Na potu iz Toskane je leta 1837 želel botanizirati okoliščini Ljubljane, a bolezen ga je zadržala. Pomlad 1837. se je z majhnim spremstvom ustavil v našem mestu in osedel v tedaj najboljšem hotelu pri Maliču (pozneje hotel Stadt Wien), sedanjí napol podrti stavbi na kraju novo zidane palače Bat'e. Dne 13. maja si je kralj privoščil razgled iz ljubljanskega Gradu, popoldne je pa obiskal deželni muzej. Počasni Freyer je kralju razkazal razne redke cvetke s Triglavja, Jelenka in Nanosa, med njimi posebno redkost, kranjskega jegliča s pečin Divjega jezera pri Idriji, kamor je bil visoki gost drugi dan namenjen.

Navdušen od pogledu na redko lepoto naše flore je ob 7. zvečer pozval kralj Freyerja v hotel Malič. Naslednje jutro se je z gosti odpeljal v Stožice. Redkost našega Posavja, cvetje ušivca (Pedicularis acaulis) je kralja močno razveselilo.

Na povratku je Freyer pregovoril kralja, da se je na poti v Idrijo odločil za ovinek preko Polhovgrajskega grada. Kustos je prisledel v prvo kočijo k tržaškemu konzulu Sartoriju, sledila je druga s kraljem in adjutantom, polkovnikom pl. Mandelslohe. Četvero vprežni

kraljevski kočiji z oporanimi postiljoni sta v samotni dolini Gradščice vzbujali največje začudenje.

Še bolj presenečen je bil grof Blagay, ko so se čili konji, po slabi, 20 km dolgi cesti ob 9. dopoldne ustavili na graščinskem dvorišču.

Gradžki so visokim gostom naglo pripravili zajtrk, nakar so se podali k Sv. Lovrencu. V svojih spisih, ohranjenih v muzeju, pravi Freyer:

»V gozdu na severnem pobočju pod cerkvijo pa je Nj. Vel. doživel ob 11. uri veselje, da je na edinem, doslej znanem nahajališču kot prvi tujec z lastno roko nabiral zale, blede dafno. Bolelo me je, da je nisem več smel preimenovati v čast Nj. Velicanstva.«

Preden so se gostje odpeljali proti Vrhniku, je kralj utrjal v pečinah onstran Gradščice še drugo rastlinsko odkritje grofa Blagaya, tako zvan kamenokreč (Saxifraga petraea). Freyer je kralju izročil tudi seznam okrog 300 latinskih imen redkih cvetk iz polhovgrajske okolice.

Kraljevske goste je pospremlil Freyer do Lesnega brda. Kustos je na tistem želel, da bi ob tej priliki posetil svoj rodni kraj Idrijo, toda kralj ga očitno ni hotel dalje zadrževati. Preko Vrhnika in po stari poti skozi prijazne Dole je Friderik Avgust dospel, namestu ob treh popoldnih šele pozno ponoči v živostrebno dolino.

Spomenik krstu »kraljeve rože«

Na gori Sv. Lovrenca je grof Blagay, v spomin na izredno čast, ki je bil deležen s posetom visokih gostov, postavil

spomenik. Še isto poletje so postavili marmorni obelisk in ga 7. septembra 1838 odkrili. Iz domačega, pri Glincah lomljenega marmorja izklesani, blizu 4 m visoki spomenik stoji še danes. Latinski napis, pravi med drugim, da je kralj »prišel gledat rastlino, ki jo je našel Freyer, kustos ljubljanskega muzeja in ji je bilo dano ime Daphne Blagayana, iz ljubezni do botanike na prostor, ne strah se višine hriba.« Zadnja pripomba je za stoletje naše turistične gotovo zanimiva, če pomislimo, da je na goro po nepreslabi poti komaj uro hoda...

Za saškim kraljem so okolice Polhovgrajke posejale še mnogi drugi botaniki s vseh vetrov. Zanimivo je, da so kmetje pripisovali »kraljevi roži« zdravilno moč in uporabljali prekuhani njen sok proti raznim boleznim. Polhovgrajskega gospoda, ki je bil podložnikom plemenit človekoljub, so ohranili kmetje še dolgo v lepem spominu. Ko je namreč grof Blagay 14. marca 1858. v Ljubljani umrl, se je 17. marca pred 80 leti pomikal k Sv. Krištofu nenavaden pogreb.

Z grofovskimi grič opisano krsto je nosilo osem kmetov iz Polhovgrajke, oblečenih v domače, bele kožuhe. Za krsto je stopala najvišja ljubljanska gospoda in dolga vrsta kmetov, hoteč počastiti graščaka, ki jim je bil po letu 1848. več let tudi župan.

Prvotno so domnevali, da raste Blagajev volčin samo pri Sv. Lovrencu. Karl Dežman, Freyerjev naslednik, je šel 1870. trdit, da je »gora Sv. Lovrenca magnetično privlačna točka za botanika. Kot edino doslej znano nahajališče Daphne Blagayane je dosegla v botaničnem svetu tako rekoč evropsko slavo... Nahaja se edino na nekaj oralih strmega terena na

severnem pobočju te gore, doslej je niso mogli nikjer drugje najti.«

Dandanes poznamo več najtiš ljubke blagajke

v območju Polhovgrajskih Dolomitov in na pobočjih nekaterih gor v spodnji Savinjski dolini. Na Dinarih, v Bosni, Črni gori in Makedoniji uspeva v velikih množinah. Mnogo bujnejše cvete od naših poznajo muslimani v Bosni pod imenom jaglica ali borica. Prof. Alfonz Paulin pravi, da je Blagajev volčin dete ilirskega rastlinstva, ki se je od naših najzapadnejših ogrankov razširila tja do Transilvanskih Alp.

Zdaj bo blagajka pričakala snežne odeje, pomladi bo že zgodaj, ko bo naokrog še počivala priroda, pokokal na sonce bledodumeni cvetni kobul, obdan od venca topoličastih temnozelenih listov. V skritih, najraje na severno, osončno stran nagnjenih pobočjih se bo razgrnila lepota, za katero bi bilo stokrat najbolje, da bi je brezvestneži nikdar ne našli. Saj so brezsrčni izletniki, ki na debelo rujejo iz tal ta nežni cvet, pravi vandali naših planin, uničevalci ene najlepših — kraljevske rože slovenske cvetane.

Spomenik pri Sv. Lovrencu

Očetomor na Prihovi pri Planini Franc Repar obsojen na šest let robije

Celje, 13. decembra

V družini posestnika Ivana Reparja na Prihovi blizu Planine pri Sevnici so vladale že dalje časa žalostne razmere. Posestnik Repar, ki je bil zelo jezav, je često pretepal svojo ženo in otroke. Posledica je bila, da otroci niso hoteli več prav ubogati očeta in da so iskali zaščito pri materi. Očetovega surovega ravnanja je bil večkrat deležen tudi njegov 28-letni sin Franc Repar.

Dne 9. novembra je krenil oče s svojimi sinovi Francetom, Jožetom in Stankom v gozd na delo. Franc je šel pozneje domov krmiti živino. Kmalu sta prišla za njim v hlev brata Jože in Stanko. Franc jima je dejal, naj se vrne v gozd po-

magat očetu pri delu. Brata pa ga nista ubogala in sta mu začela nagajati. Zato je Franc prisilil Stanko k lofutu. V tem se je vrnil oče domov. Ko je videl, da je Franc udaril Stanka, je stopil k Francu in mu prisilil zaščitno. Franc je pobegnil v hišo, oče pa je pohitel za njim. Nekaj časa sta se lovila po hiši. Ko sta prišla v vežo, je oče pograbil smetišnico in zamahnil proti sinu. V tem trenutku je Franc pograbil sekuro in udaril s topim delom sekire očeta v prsi. Z udarcem je strl očetu dvoje reber in mu pretrgal prsno žilo dovodnico. Oče je na mestu podlegel poškodbam. Okrožno sodišče v Celju je danes obsodilo Franca Reparja na 6 let robije in trajno izgubo častnih pravic.

Iz Amerike je prišla domov umret... Tragična usoda vzorne mlade matere

Podpulferca, 11. decembra.

Skozi škofjo Loko in naprej proti mestnemu pokopališču se je pčimkal v petek popoldne izredno dolg žalni sprevod. Nosi so mnogo rož, lepega cvetja pogrebeval pa je bilo toliko, kakor jih doživljamo le ob pokopih ljudi, ki smo jim imeli res radi.

Pokopavali smo gospo Pavlo Bernikovo iz Podpulferce, katere tragična smrt in ostale okoliščine so presunile vsakogar. Gospa Bernikova je bila doma iz splošno znane Kajtetove domačije v Podpulferci, kjer imajo njeni starši še zdaj gostilno in trgovino. Pred osmimi leti se je bila gospa poročila z mizarjem Josipom Bernikom, ki je bil vnet prijatelj škofjeloške sokolske družine in njen dober sodelavec. Želja po napredku in uspehih pa Bernika ni vzdržala doma, odpotoval je v Ameriko in leto pozneje za njim še žena ga. Pavla. V srečnem in nad vse mirnem, lepem zakonu se jima je narodilo dvoje dece, od katerih je Slavko star 8 let in Ka-

rel pet let. Vse bi bilo dobro in lepo, da ni pričelo pešati zdravje ga. Pavle. Nekoč popiej že je gospa pripotovala iz Amerike domov in se podvrgla zdravljenju, letos pa jo je bolezen, ki docela vseh zadnjih pet let ni kaj popustila, zopet dovedla domov v Podpulferco. Konec preteklega meseca je gospa odpotovala iz Kanade, iz Windsorja — Ontaria, da se podvrže operaciji žolča. S hudo boleznijo, ki so se ji pridružila še druga obolenja, je potovala domov. Poguma ji je dajala zavest, da bo spet pod skrbnim varstvom svojih najbližjih, pa tudi v naše zdravilne je imela neomejeno zaupanje. Ti so res storili, kolikor premore človeška znanost in spretnost, toda življenje je ugašalo. Minulo sredo se ji je stanje tako hudo poslabšalo, da so prepeljali revo iz bolnice domov, kjer je še istega dne izdihnila svojo plemenito dušo. Preden je izdihnila, sta bili njeni poslednji besedi: »Otročki, otročki...«

V petek, na dan pogreba, je prispelo pismo iz Amerike. Pepe, mož njen sporo-

GLAVNA PRIČA

DANES PREMIERA!
KINO UNION, tel. 22-21

Je kriminalen film poln ne pričakovanih presenečenj, zapletljive in iznenađj! — Je film poln duše, ljubezni in romantike! — Je film lepih pokrajinskih posnetkov in umetniške kvalitete!

Svetislav Petrovič in lepa Sybilla Schmitz
Predstave ob 18., 19. in 21. uri

Grof Rihard Ursin-Blagay

Rud. Badjura

Zakaj pa ne — »Slovenska Sibirija«?

Imeti opravka z zadevami slovenske turistične propagande pri nas ni baš prijeten posel. Prepogosto, skoraj pri vsaki malenkosti namreč lahko nanesemo, da pride navzkriž z ljudmi, ki se sicer za kako primerno poglabljanje v tujkoprometno geografijo Slovenije nikdar niso kaj preveč pretegnili, kljub temu pa hočejo vse najboljše vedeti.

Tudi pri »Slovenski Sibiriji« smo trčili skupaj. Nesrečni ta naziv že dolgo ne da spati nekaterim tujkoprometnim krogom v Ljubljani. Nikakor se ne morejo sprijazniti s tem imenom in bi se radi vsaj v uradni turistični propagandni izdajah po njihovem mnenju neprimerne krajevne skupne imena na vsak način in čimprej odkrili.

Na rešeto torej s »Slovensko Sibirijo«! Da vidimo, kaj to ime prenese in bo-li od njega kaj dobrega ostalo ali pa šlo kar gladko skozi rešeto?

Ni izključeno, prav mogoče je, da ime »Slovenska Sibirija« vprav zaradi svoje osebnosti ni moglo vzbuditi zaupanja, zato se mi zdi potrebno najpoprej približiti, da si imena »Slovenska Sibirija« ni izmislila moja malenkost. Ne, gospodje! Zaradi mene ste lahko mirni. Ime »Slovenska Sibirija« ni na mojem zelniku zrastle, zanj nimam prav nobene zasluge, kajti to ime je narodno.

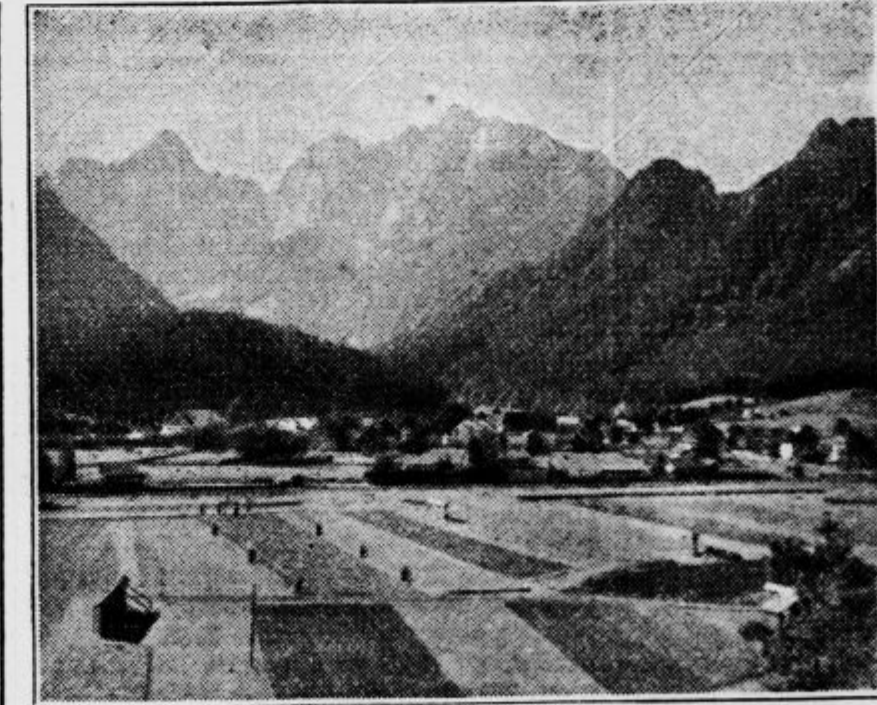
Kdo mu je pravi duševni oče, tega seveda najbrž nikdar ne bomo izvedeli, kakor ne tega, kdo je dal ime Jalovcu, Poncam, Vitranu i. dr. Le to dvoje vem: da je ime »Slovenska Sibirija« že zelo staro in pa, kdo ga je izkopal in to ime rešil pozabo. To žalugo ima bivši rateški župnik in pisatelj Josip Lavtičar ki je prvi

pobral iz ljudskih ust to krilatice in zasadil to cvetko v živl, pa žal še zelo malo obdelani vrt slovenskega turističnega slova. Takole stoji zapisano v »Planinskem Vestniku« iz l. 1906 (v 3 številkah):

»Kranjska Sibirija. — Narava je vtisnila marsikakemu kraju izreden značaj. Ko slišiš dotično ime, spomniš se takoj posebnosti kraja. Bled štejejo za raj Kranjske dežele, v Kropi je konec sveta, Leše pri Trzinu primerjajo glede mlega podnebja z Vipavo, Ratečam na Gorenjskem pa pravijo Kranjska Sibirija. Ni baš pesniško to ime, kljub temu se prileva rateška okolica, ki nam je o njej pisati, odličnim planinskim pokrajina naše dežele itd. itd.«

S tem upam torej, da je pristnost porekla imena, ki doslej pri nas v nekaterih krogih ni našlo zaupanja, dokazana. In če sem tej cvetki jaz katerikrat zalival, da se reva ni posušila, pri tem pa izmenjal pridevnik »Kranjska« v »Slovenska«, tega mi pa, slovenski tujkoprometni krogi, menda vendar ne boste preveč zamerili.

Če se ne motim, je bil eden izmed pomislekov glede rabe imena »Slovenska Sibirija« ta: očeš, da bi to nevarno ime — plašilo tujkoprometne goste in jih od poseta odvračalo. Ne morda zato, ker diše to ime po boljševiski, komunistični Sovjetiji, ampak ker je vobče znano, da je v Sibiriji tako strupensko mraz. (Pomislite vendar na Vrhovnjak s tamošnjo temperaturo minus 69,7°C!) Glede na zimo da bi se še morda dalo kako pregovarjati zaradi imena »Slovenska Sibirija«. Toda upoštevajte, ljudje vendar niso neumni, premislite si bodo: nak, v »Slovensko Si-

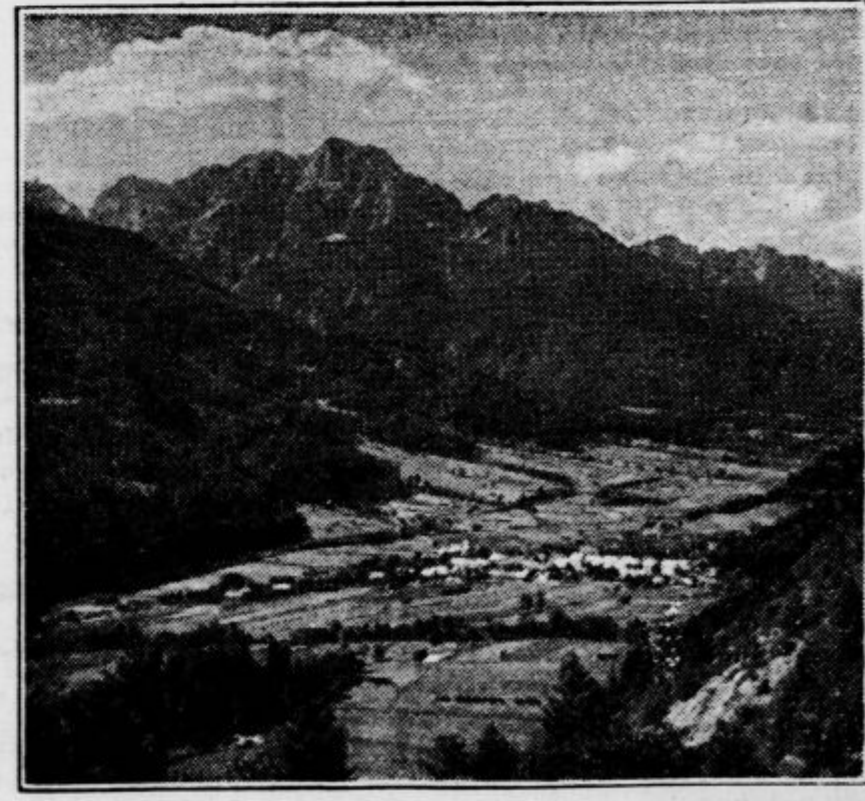
Levo: Pogled na Kranjsko goro, Razoro in Prisojnik. Desno: Pogled na Podkoren in Ponca nad Planico. (Foto R. Badjura)

birijo pa že ne gremo, kajti bo tam še poleti preveč mraz, da ne bo mogoče izdržati. Tega pa že ne, kožuhov pa ne bomo poleti na letovišče vlačili, ne v Rateče, ne v Podkoren, ne v Kranjsko goro in tudi ne v Rute.

Žal, da nisem bil zraven, ko se je razpravljalo o geografiji Sibirije in protestiralo proti rabi »Slovenska Sibirija« v naših turistično propagandnih izdajah zaradi mraza. Zato nisem utegnil pripomniti, da zna biti v Sibiriji poleti tudi zelo vroče! Upam torej, da bodo tujkoprometni krogi, ki so kakor o geografiji Slo-

venije, tako tudi glede Sibirije nekoliko boljše poučeni nego moja malenkost, zaradi imena »Slovenska Sibirija« razburjenim protivnikom njih smoto odkrili in jih pomirili, če tega še kaj takrat niso storili.

Imena »Slovenska Sibirija« se nam torej ni treba ne bati in ne sramovati! Nasprotno, prav bi bilo, da se tudi v naših izdajah, v prosopekkih kakor v vodnikih udomači. Izraz »Slovenska Sibirija« naravnost potrebujemo. Kako pa naj drugače s kakim drugim bolj primernim imenom to značilno, lepo zaokroženo tujkoprometno celoto od Rut pred Martuljkom

skozi Kranjsko goro tja do Rateč označujemo? Ta tujkoprometna arenja je posebno izvoljena, po mojem, najpomembnejši kos slovenske zemlje, ki mu ga ni para pod slovenskim soncem, prava obljubljena zimskosportna dežela. Če ne bi imeli imena »Slovenska Sibirija«, morali bi si kaj drugega pametnega izmisliti za topokrajino, ki ima nekaj posebno značilnega na sebi, in sicer to, da je od vseh drugih po svoji silovitosti, posebno pa po snežnih prilikah izredno bogato oblagodarjena. Dejstvo je namreč: da je me! Mojsrano in Rutami neke posebne vrste »Sibirija«

Artin

sredstvo za čiščenje pri slabi prebavi.
2 kom. Din 1.50—; 12 kom. Din 3.—;
60 kom. Din 27.—.

ča, da ne more potolažiti otrok. Vse, kar jima da, da bi ju potolažil, spravi. Otroka neprestano zatrujeta, da bo vse, kar jima poklanja očka, za mamico o božicu... Blagi materi bomo ohranili najlepši spomin. Svojem, ki so ostali v nepopolni žalosti sami, izrekamo naše globoko sožalje.

Svojega svaka je usmrtil

Celje, 12. decembra

Pred tričlanskim senatom okrožnega sodišča v Celju se je zagovarjal danes 38-letni posestnik in delavec Franc Drogenik iz Stojnega sela pri Rogatcu zaradi uboja. Družini Franca Drogenika in njegovega svaka, posestnika Martina Solterja pri Sv. Florijanu pri Rogatcu sta živeli že dalje časa v sovraštvo. Solter je izvršil več tatvin pri Drogeniku. Pri razdelitvi neke dediščine je dobil Solter samo 100 din, računal pa je bil na 1.000 din.

Kadarkoli je šel Solter mimo Drogenikove hiše, je izzival Drogenika in ga kliccal na korajžo. Ko je šel Solter 1. novembra popoldne zopet mimo Drogenikove hiše pri Sv. Florijanu, ki stoji dobrih sto metrov od ceste, je začel zopet izzivati in žaliti Drogenika in ga klicati na korajžo. Drogenik, ki je bil v hiši, je v jezi pograbil železen drog, stopil iz hiše k Solterju in ga z drogom trikrat udaril po tilniku. Udarci so bili tako močni, da so se možganska opna odprla in se je kri razlila po možganih. Solter se je takoj zgrudil in je na mestu izdihnil. Drogenik je bil obsojen na 5 let robije, na izgubo častnih pravic za dobo petih let in plačilo 500 din povprečnine.

V Hrastniku pred 20 leti

Hrastnik, 13. decembra

Se se obnavljajo spomini na dogodke, ki so pred 20 leti bili združeni s prevratom in vstopom našega naroda v novo dobo. Naj ne bo pozabljeno, kaj se je takrat godilo v Hrastniku:

Konec oktobra 1918. so se tudi hrastniški Slovenci, posebno delavci začeli upirati tujim izkoriščevalcem in narodnim nasprotnikom. Naš pošten slovenski delavec, v kolikor ga ni iztrgala fronta, je bil izstradan, zaničevan in poniževan. Ko pa se je pokazala zarja svobode, se je odločno uprl tujemu gospodstvu in ni maral več priznati nemških oblastev. Kakor v drugih večjih krajih smo tudi v Hrastniku takrat ustanovili Narodni svet, ki mu je predsedoval dr. Fran Rož, podpredsednik pa je bil Karel Malovrh. V Narodnem svetu so se sodelovali učitelji: Cander, Gnus, Hofbauer in Rajner, postajenačelnik Sulgar, duhovnik Gorjup in Safošnik, delavci Jazbec, Majcen, Zafra in nekaj okoliških kmetov. Dne 29. oktobra je bil veličasten obhod vseh zavednih Hrastničanov in Dolanov od rudnika do postaje.

Na praznik Vseh svetih je v Hrastniku izbruhnila krajevna revolucija. Padli sta dve žrtvi: rudar Zupet in orožnik Kureč. Ustanovila se je narodna straža, ki ji je poveljeval oficir Groznik, pomagala pa sta mu orožnika Dmrovšek in Paklar. Narodna straža je vršila v našem kraju službo do 11. novembra 1918. Tisti dan je prišel v Hrastnik oddelek srbskih vojakov, ki so se vrnili iz avstrijskega ujetništva. Oddelku v našem kraju je poveljeval oficir Živko Lukič. Mož, ki biva zdaj v pokoju v Ljubljani, je zapisal pred petimi leti v našem listu med drugim naslednje besede: »Bil sem določen za poveljnika v Hrastniku. Kljub močni komunistični propagandi je bilo celotno tamošnje prebivalstvo nasproti nam v bratskih in pristranskih odnosih, da intervencija vojaštva ni bila nikdar potrebna.«

Domače vesti

*** Pred sto leti je bila ustanovljena prva vojaška bolnišnica v Srbiji.** Vojaske zdravnišnice in lekarnariji beograjske garnizije bodo slavili 18. t. m. v beograjski glavni vojni bolnišnici 100letnico ustanovitve prve vojaške bolnišnice v Srbiji in 30letnico obstoja sedanje beograjske vojne bolnišnice. Na dvorišču glavne vojne bolnišnice bodo odkrili takrat spomenik organizatorju vojaške zdravstvene službe, sanitetnemu polkovniku dr. Vladanu Gjorgjeviću, na notranjem oddelku spominsko ploščo prvemu šefu tega oddelka, sanitetnemu generalu dr. Djoki Vladislavljeviću, na kirurškem oddelku pa spominsko ploščo prvemu šefu oddelka, sanitetnemu brigadnemu generalu dr. Mihailu Petroviću. Z ustanovitvijo stalne srbske vojske leta 1829. je nastala tudi potreba samostojnih vojaških bolnišnic. Začetki teh bolnišnic so bili posamezni oddelki civilnih bolnišnic v Beogradu, Kragujevcu in Požarevcu. Leta 1837. so že uredili v Beogradu na Savamali časno vojaško bolnišnico, katero so imenovali »špitalj soldatski«. Prihodnje leto so v to svrhu izpraznili del palilulke vojašnice. Posebno poslopje za vojaško bolnišnico so začeli graditi leta 1846. Po nekaj letih pa je postalo to poslopje pretesno in so za vojaško bolnišnico preuredili poslopje na Cvetnem trgu, kjer je zdaj III. beograjska gimnazija. Sedanje poslopje beograjske vojaške bolnišnice je bilo dovršeno leta 1908. Pred vojno je imela vojaška bolnišnica šest oddelkov.

Kaj bo prinesel Božiček Vaši pridni gospodinjstvi pomočniki? Volnene in svilene šerpe, svilene rute, barhent, baržun, velvetin za domače obleke ter blago za volnene obleke dobite v veliki izbiri in nizkih cenah pri manufakturni trgovini JANKO ČESNIK, Ljubljana, Lingarjeva.

*** Uvedba brozjavne in telefonske službe pri pošti Sv. Barbara pri Mariboru in pri pomožni pošti v Kapelah.** Dne 4. decembra t. l. je bila pri pošti Sv. Barbara pri Mariboru uvedena brozjavna in telefonska služba. Dne 7. decembra je bila uvedena enaka služba pri pomožni pošti v Kapelah.

*** Turistično glasilo v Dubrovniku.** V prihodnjih dneh bo začel v Dubrovniku izhajati nov tednik pod naslovom »Riviera sv. Vlah«. Tednik se bo bavil samo s turističnimi in gospodarskimi vprašanji. Izdaja ga Zvonko Goč.

*** Novi grobovi v Ljubljani** je preminul g. Ivan Schrott, poslovođa drž. železnice v pok. Spremlil ga bodo jutri ob 14. iz hiše Zalosti, Kavskova c. 16 (Sp. šiška) na pokopališče k Sv. Križu. — V visoki starosti, v 90. letu je umrla ga. Rozalija Golob, vdova po čevljarstvu mojstru. Pogreb bo danes ob 15. izpred mrtvišne veže zavetisti sv. Jožefa na Vidovdanskim cesti k Sv. Križu. — Za vedno je zatislil oči g. Franc Majcen, uradnik drž. železnice v pok. Pogreb bo danes ob 16. iz mrtvašnice splošne bolnice k Sv. Križu. — V Mariboru je v 47. letu preminul g. Budimir Bradčič, poslovođa »Adrij« in posestnik. Pogreb bo danes ob 15. iz mrtvašnice mestnega pokopališča na Pobrežju. Pokojnim bodi ohranjen svetel spomin, žalujocim preostalim naše iskreno sožalje!

KOLACE MEDENE,
IZDELKE VOSCENE,
OBESKE DOMACE
IN MED NA DEBELO

v Ljubljani ima »Sveča, v Stritarja ulici 6.

*** Ošpice so se v zadnjih dveh mesecih v Ljubljani in vsej okolici tako zelo razširile,** da skoraj ni več upanja za naglo zaježitev. Težko bo obvarovati pred infekcijo razne otroške zavode, bolnica pa je polna in ne more več izolirati na običajnih bolnih otrok. Zato prosti obč. državna bolnišnica v Ljubljani, naj starijši pošiljajo v bolnišnico samo težke in komplicirane primere ošpic, navadne naj pa zdravijo doma pod nadzorstvom zdravnikov.

*** Slabe ceste v Hrvaškem Zagorju.** Malo je pokrajin, ki bi imele tako slabe ceste, kakor je to v velikem delu Hrvaškega Zagorja. Vsako jesen in zimo je večina cest v takem stanju, da je vožnja proti onemogočen. Na cestah so globoke jame, ki se med deževjem napolnijo z vodo in morajo potem ljudje mesece in mesece gaziti blato. Mnoge vasi so brez vsake vozne zveze.

Pri obolenju žolča, jeter, pri žolčnih kamnih in zlatenici urejuje naravna »Fran-Josefova« grenčica prebavo in pospešuje iztrebljenje črevesja. — Klinične izkušnje potrjujejo da domača pitna kura (zdravljenje) dobro učinkuje, ako popijemo »Fran-Josefovo« vodo zmešano z malo tople vode zjutraj na prazen želodec.

Oziroma 35 31 15 485-55

morda bodo občinstvu naši meteorologi to čudo enkrat bolj natanko pojasnili —, odondod pa tja proti Ratacam, ta del Doline ob gorenji Savi Dolinki ima to posebno svojstvo, da zapade in obliži to izredno debel sneg! Razlika v debelini snega med Kranjsko goro ozidoma Ratacam pa med Mojstrano je prav znatna, še znatnejša med Kranjsko goro in Jesenicami. Po tej ugotovitvi upam torej, da imamo vsi pravico, za ta naš prav svojevrednost kos zemlje od Ratac do Rut uporabljati tudi posebno skupno ime in vprašam Vas: kdo bi mogel danes to izvoljeno tujskoprometno pokrajino kstiti na bolj posrečeno ime, kakor jo je kstiti narod sam z značilnim nazivom »Slovenska Sibirija«.

Le še nekaj naj tu pripomnim: Nemci od nekdanj največje slovenske države Rusije niso mogli trpeti, današnje Sovjetije še celo ne. Toda če si morejo, si pa prav radi od nje kaj prilastijo. In tako so si tudi ime Sibirija izposodili kot septetom ornans, ki naj pomaga sloves neke nemške zimskoporne krajine povzdigniti.

Ne verjamete? No kar pogledite v knjigo H. B. Knickenbocker: »Deutschland so oder so« (1932), IV. Kapitel: Fehrenbach, 58. stran, 16. in 17. vrsta. Tam stoji črno na belem... Falkenstein im »sächsischen Sibirien« mit...

Če imajo torej Nemci to pravico in njih »Sibirija« nič ne razburja, se-li mi Slovenci v turistični propagandi ne bi smeli istih sredstev posluževati? Živela torej naša lepa »SLOVENSKA SIBIRIJA«!

*** Zdravstvene razmere v hercegovskih vaseh.** Po gorskih vaseh Hercegovine vladajo obupne zdravstvene razmere kot posledica revščine in prvi, v drugi vrsti pa kot posledica zaostalosti prebivalstva. Vaške domačije so kolibe z eno samo sobo, v kateri prebiva velika družina. Vaške hiše, ki so sploh kolikor toliko trdne, so zgrajene iz kamena, a brez malte. Glavna hrana hercegovskih vaščanov je koruzni kruh in pura (žganci). Zabeljena jed pride le redkokdaj na mizo. Po vaseh vladati tudi veliko pomanjkanje zdrave pitne vode. Izmed socialnih boleznij je najbolj razširjena jetika. Močno pa se širi tudi razne druge bolezni, kakaj ljudstvo nima denarnih sredstev, da bi si plačalo zdravniško pomoč in zdravila. Med revnim ljudstvom velja prislovica: Zlato liječa suho bolest. To se pravi: kdor ima denar, se lahko zdravi, drugi pa so prepuščeni svoji usodi. Mostarski dom narodnega zdravlja skuša pomagati v zdravstvenem in socialnem pogledu ter je s svojimi podružnicami velika dobrota za vsa pokrajina. Kolikor dopuščajo sredstva, deli dom tudi brezplačno zdravila, živež in perilo. V šolskih kuhinjah doma ima vsako leto skromno kosilo po 10 do 15 tisoč otrok. V sedmih okrajih ima dom 19 podružnic in postojank. Še več bi jih bilo, če bi imela ta velevažna ustanova na razpolago več sredstev. Lani je znašal proračun doma 170.000 din, letos pa je bil znižan na 108.000 din.

*** Tatvine v Škofji Loki pojasnjene.** Ze od 20. novembra dalje so se vrstile v prodajalni škofjeloške mlekarne tatvine. Zdej, ko je tat prišel četrtič k hiši, se je po svoji nepreudarnosti sam ujel. Pozno pomoči je prišel k hiši in začel vrtati pri oknu. Prodajalna je bila seveda zastražena in in fanta so takoj spravili v občinski zapor. Škoda, ki jo je napravil s »tvinami« sira in z uničenjem šip, sicer ni bog ve kako velika, a glavno je, da so tatvine pojasnjene, da ne bo sum letel na celo kopico »vlomilcev«.

Priporočila so točilnica

KAPLANIJA

ŠT. VID NAD LJUBLJANO.

*** Likvidacija krvne osvete.** V mnogih naših krajih je že skozi stoletja ukoreninjena krvna osveta s svojimi strogimi, nikjer zapisanimi zakoni, po katerih so člani rodbine, od katere je bil kdo iz kraškega ali vzroka ubit, od roda do roda zapriseženi, da ubijajo člane ubijalčeve rodbine. So primeri, da se po geslu »zob za zob« krvna osveta izvaja skozi dolga desetletja in da kaka rodbina v osvetniškem boju izumre. So pa tudi prastari običaji, s katerimi se krvna osveta lahko odpravi. Člani rodbine, v kateri je bila prva žrtev, lahko rodbini, iz katere je izšel ubijalec, odpusti preliči kri in sklene z njo takozvani »umir«. Ta pomiritev se izvede pred vsemi člani obeh rodbin in pred številnimi pričami iz kraja in okraja. Oni dan je bil sklenjen »umir« v grbaljski občini v Boki Kotorski. Pomirili sta se dve rodbini, ki sta živeli v krvni osveti že 18 let. »Umiru« je prisostvovalo 250 ljudi iz domačih in vseh okoliških vasi. Ko so bile vse ceremonije izvršene, so se udeleženci podali k pojedini, pri kateri so konzumirali 250 kg svežega mesa, 25 kg posušenega mesa, 3 hl vina in 60 litrov žganja.

*** Avto je podiral ljudi kakor tank drevje.** Tako so izjavili ovidici strašnega dogodka, ki se je pripetil v nedeljo zvečer v Batajnicih blizu Beograda. Po volitvah je nekdo v vasi priredil veliko gostijo in okrog 9. zvečer je bila cesta, ki vodi proti Zemunu, polna veselih ljudi, ki so na cesti stali v velikih gručah in prepevali. Takrat se je pripeljal z avtomobilom po cesti beograjski odvetnik Stojan Prodanović, ki je sam šofiral. Z njim so se vozili njegov sin in trije Beograjanci. Avtomobil se je z veliko brzino blizal vasi in tri ali štiri gručice kmetov so se mu še sredno izognile. Zadnja vesela gruča, ki je na ves glas prepevala pred nekim ovinkom, pa je menda preslišala hupanje in avtomobil je zavozil vanjo. Učinek je bil strašen. Avto je povozil 8 ljudi. Eden je bil pri priči mrtev, drugi je izdihnil naslednje jutro v bolnišnici in Zemunu, ostali pa so tako hudo poškodovani, da bo nesreča štela še več smrtnih žrtev. Ko je zavozil med ljudi, je prodanović vozilo ustavil in iz njega sta takoj skočila dva njegova spremljevalca, da bi ponesrečenemu pomagala. Avtokar pa se je takoj odpeljal naprej in prepustil svoja spremljevalca ogorčenim in razjarjenim kmetom. Zaman sta moža zatrjevala svojo nedolžnost. Eden je srečno utekel in se skril v bližnjem gozdu, drugega pa so razburjeni kmetje hudo poškodovali. Odvetnik Prodanović se je ustavil v Zemunu ter javil sreskemu načelniku, kaj se je zgodilo. Zatrjeval je, da ni prehitro vozil in da je bil prepričan, da ga mislijo gručice vaščanov napasti. Odvetnika so čez noč pridržali v zaporu, naslednji dan pa so ga izpustili.

MOTO - HERMES

vabi vse prijatelje in sportnike, da se v čim večjem številu udeležijo njegove plesne prireditve v soboto 17. XII. ob 20. uri v Hotelu Miklič. Prvovrsten jazz!

*** Pomočniki ubitega hajduka.** Sresko načelstvo v Arandjelovcu je uvedlo temeljito preiskavo, da bi se izsledili ljudje, ki so pomagali pri zločinu ubitega hajduka Ignjatjeviću-Koreji. Nekaj sumljivcev so že zaprli, imen pa ne objavljajo v interesu preiskave. Hajduk Koreja je imel mnogo pomočnikov v svoji domači vasi in pa v Stojniku, kjer ga je zdaj doletela smrt. Tudi vaščan, ki ga je ustrelil, je bil nekdanj njegov zaveznik. Razbojniku so pomočniki dajali zavetje in razpečavali so njegov plen. Ko je bil Koreja lani zasačen in potem obsojen v Kragujevcu na smrt, so zaprli več njegovih pomočnikov, katere je med preiskavo sam izdal. Zaprte so tudi tri ženske. Pozneje, ko je utekel iz zapora, si je pridobil Koreja nove zaveznike, ki so mu omogočili, da se je toliko časa skrival v Stojniku. Tre je nameraval hajduk ubiti tudi župana.

*** Samomor od mlade žene napuščenega starca.** V vasi Plešincu v varaždinskem okraju se je obesil 65letni kmet Josip Roškar. Mož je bil 35 let poročen, in ko mu je pred meseci umrla žena, je za njo hudo žaloval, ker sta živela v najlepši slogi. Da bi mu gospodinja, je pozneje najel preko 20 letno mladenko ter se kmalu v njo zagledal. Čeprav so ga sorodniki in sosedje svarili, se je z njo poročil, a pred nekaj dnevi ga je mlada žena zapustila. To ga je tako razžalostilo, da si je vzjel življenje.

Iz Ljubljane

u— Društvo Kazina bo imelo redni občni zbor v sredo 28. t. m. ob 18. v društvenem poslopju, klubska soba, pritličje, Kongresni trg št. 1 z naslednjim dnevnim redom: 1. Poročilo in predlogi ravnateljstva, 2. Odobritev računov preteklega leta, 3. Poročilo in predlog revizorjev, 4. Volitev 6 članov ravnateljstva, 5. Volitev dveh revizorjev, 6. Določitev članarine, 7. Odločitev o eventualnih samostojnih predlogih, 8. Slučajnosti. Vsi člani društva se vabijo, da se običnega zbora udeležijo.

u— Spominski večer ob 20letnici smrti pisatelja Ivana Cankarja priredita kulturna zveza »Vzajemnost« in »Zarja« v četrtek 15. t. m. ob 8. zvečer v dvorani Delavske zbornice z izbranim programom in predavanjem o Ivanu Cankarju. Vstopnice, ki so izredne cene, se daje v Strokovni komisiji, Delavska zbornica 22, prvo nadstropje, in na dan prireditve pri blagajni.

Doze za puder ob Din 20— dalje. — Enostavne ali dragocene, v vsakem slučaju okusne, ako izberete v parfumeriji »NADA«, Frančiškanska ulica.

u— Ljudska univerza. Drevi bo predaval prof. dr. Ernest Turk o stremiljenju Jugoslovenov za njihovo osvoboditev. Predavanje bo v mali dvorani Filharmoničnega društva (Kino Matica) in je vsakomur dostopno. Pričetek ob 20. uri.

u— Z Abrahamom se je srečal večeraj g. Ivan Zupan, inšpektor na poštnej direkciji. Po rodu je krepak gorenjski sin, doma z Voglja. Gimnazijo je dovršil v Kranju, po maturi je služboval v Trstu, zdaj pa je že vrsto let v Ljubljani in uživa splošno priljubljenost v širokem krogu prijateljev in tovarišev. Na Mirju si je ustvaril svoj tuskulom. Želimu zavednemu narodnjaku še mnogo srečnih let!

ZA BOŽIČNO DREVO

Imamo nad 300 raznih okraskov

ZA JASLICE

vsakovrstne pastirje že od Din 1.— naprej.

VSAKOVRSNA DARILA

v šatuljah, igrače, žoge, družabne igre itd.

v obeh trgovinah

FOTO TOURISTA

LOJZETA ŠMUCA

na ALEKSANDROVI CESTI št. 8. in

PREŠERNOVI ULICI 9 (poleg gl. pošte).

u— Državni konservatorij proslavi v petek 16. t. m. ob 17. v okviru interne vaje v Hubadovi pevski dvorani poslopja Glasbene Matic v Vegovi ulici 60. rojstni dan slovenskega skladatelja Antona Lavjovca. Izvajali se bodo izključno slavljenci samo- in dvospevi. Uvodno besedo govori prof. g. Umrak Vilko. Prijatelji in ljubitelji slavljenceve umetnosti so vabljeni in dobrodošli. 20letnico Jugoslavije pa proslavi državni konservatorij z javno produkcijo, na kateri se bodo izvajale skladbe slovenskih skladateljev, v ponedeljek 19. t. m. ob 18. in en četrt. Ta produkcija bo v veliki filharmonični dvorani.

KINO SLOGA, tel. 27-30.

Danes premiera napetega detektivskega filma

»Charlie Chan na dirkah«

— Dodatek: glasbeni film R. Wagnerjeve uverture »TANNHAUSER« izvajana po narodnem filharmoničnem orkestru zedinjenih držav ameriških. Dirigent: Friderik Feher. — Ob 16., 19. in 21.

u— Filozofsko društvo bo priredilo v soboto ob 18. svoje tretje predavanje o temi: »Psihologija kot empirična ved.« Predaval bo znani eksperimentalni psiholog zagrebški univerze dr. Ramiro Bujas. K temu važnemu predavanju vabi odbor vse, ki se želijo seznaniti s pravim bistvom, namenom in tudi z osnovnimi uspehi modernega psihološkega dela. Vstop prost.

Advokat

dr. IGO JANC

naznanja, da se je PRESELIL s svojo pisarno na JESENICE.

u— Društvo »Soča« opozarja svoje članstvo in prijatelje na zanimivo predavanje g. dr. Branka Alujevića, ki bo v soboto 17. t. m. ob 1/2 21. pri »Levu« o 20letnem razvoju jugos. socialne politike z vidika delovnega prava. Predavanje bo obsegalo kratek pregled celokupne jugos. delovne pravne zakonodaje, obravnavane kot izraz velikih socialno-političnih smeri neposredno po svetovni vojni do danes in važne reforme jugos. delovnega prava z glavnimi socialno-političnimi posledicami. K temu poljudnemu predavanju, ki je namenjeno proslavi narodnega osvobođenja in zedinjenja, so vabljeni vsi. Vstop prost.

u— JNAD Jugoslavije. Drevi ob 19.30 seja centralnega odbora.

u— Ljubljanske trgovine bodo na zlato nedeljo 18. t. m. za kupujoče občinstvo posebej dobro založene. Odprte bodo zato vse dan. Cenjeno občinstvo vljudo vabimo na nakup praktičnih božičnih daril, zunanji odjemalci pa izkoristite polovično vožnjo. Izbira zelo bogata ter izredni popusti.

u— Ciril-Metodev razglednice se daje v trgovinah, trafikah in CM pisarni v Beethovni ulici št. 2. Priporočamo razpečevanje teh razglednic.

u— Jadranska straža obvešča društva in organizacije, da bo njena vsakoletna prireditev na Taboru dne 4. februarja 1939 vljudo prosi, da bi ta dan druga društva po možnosti ne prirejale svojih zabav.

u— Izgubljena aktovka. V ponedeljek ob 15. do 16. ure je bila na Aleksandrovi cesti izgubljena aktovka. Najditelj se naproša, da jo izroči v upravi »Jutrac«.

Iz Celja

u— Krstna predstava Mrakove tragedije »Grohar« bo jutri ob 20. v celjskem gledališču. Delo bo vprizorila Mrakova igralska skupina. Režira pisatelj Ivan Mrak, ki tudi igra naslovno in še eno nosilno vlogo. Za krstno vprizoritev Mrakovega najnovejšega dela vlada živahno zanimanje. Vstopnice so v prodaji pri ge. Toševi v stari gimnaziji na Slomškovem trgu.

u— Zglasitev mladeničev, rojenih 1. 1919, 1920 in 1921. Mestno poglavarstvo v Celju razglašajo. Na podlagi čl. 10 in 45 zakona o ustroju vojske in mornarice ter določil začasnega pravilnika za rekrutovanje mladeničev za stalni kader se pozivajo vsi v celjski občini bivaajoči mladeniči, rojeni v letih 1919, 1920 in 1921. ne glede na njih pristojnost, da se zaradi vpisa v vojaško evidenco takoj zglasijo pri vojaškem referatu podpisanega urada v sobah št. 19. in 20 od 9. do 12. dopoldan. Mladeniči morajo prineseti s seboj sledeče dokumente. 1. kmetni list; 2. domovnico; 3. družinsko polico (stara velja le, če pristojni župni urad potrdi, da je ostalo družinsko stanje neizpremenjeno), odnosno družinsko knjigo; 4. zadnje šolsko in učno spričevalo; 5. vojaške izpise in uverjenja starejših članov družine; 6. mladeniči roj. 1. 1919 in 1920 potrdilo o svojkasni vojaški prijavi. Odsotne in obbole mladeniči morajo po zakonitih predpisih prijaviti njih starši, bratje, sestre, stano-in delodajalci. Nevednost o razglasu in opravičilo se ne boče proti vsakomur, ki se pravočasno ne bi odzval temu pozivu, najstrožje postopalo. Rok prijave je do 15. 1. 1939.

Samo še danes »Upor na ladji Bounty«. Cene 3 in 4 din. Pozor jutri »ROSE MARIE«. Kino Moste.

u— Žrtve napadalca. V nedeljo okrog ene ponoči se je 31-letni poljski delavec Karel Kolar iz Škofje vasi pri Celju spril z nekim posestnikom. V prepiru je posestnik pograbil motiko, udaril z njo Kolarja večkrat po glavi in ga hudo poškodoval. Kolarja so oddali v celjsko bolnišnico.

u— Slinavka in parkljevka se ponehala. Mestno poglavarstvo v Celju razglašajo: Sresko načelstvo v Celju poroča z dopisom št. 15076/1938 z dne 29. XI. 1938, da je slinavka in parkljevka na teritoriju celjskega sresa prestala. Glede na to se ukinitelj deloma veterinarsko redarstveni ukrepi, ki so bili uveljavljeni s tuk. razglasom št. 11889/38 z dne 7. X. 1938. Počeniš s 14. decembrom t. l. bodo v Celju zopet živalski in svinjski sejmi. Zato pa je dovoljen dovoz prašičev na sejem le z mestnega in s področja celjskega sresa; dovoz prašičev iz šmarskega in ostalih okuženih sresov, pa je še do preklica prepovedan. Prašiči se smejo dovažati na sejm le s konjsko vprego. Uvoz živih parkljev iz področja celjskega sresa za klanje in za plemje je zopet dovoljen; istokato je dovoljen uvoz mleka, mlečnih proizvodov, sene, slame in gnoja. Ker pa vlada slinavka in parkljevka še v več srezih dravske banovine in postaja nevarnost vnosa te bolezni, se morajo še nadalje izvajati vse odredbe kr. ban. uprave in tuk. poglavarstva, ki se nanašajo na obvezno razkuževanje sezonskih delavcev, ki se vračajo iz Nemčije in Francije, kakor tudi oseb, ki prihajajo iz okuženih krajev naše države. Živinorejce pa ponovno opozarjamo na dolžnost takojšnje prijave vsakega sumljivega obolenja parkljarjev.

u— Umrla je v ponedeljek v celjski bolnišnici 27-letna Frančiška Potova, žena kurjača v zdravilišču na Dobmi.

Iz Maribora

u— 15.000 din za revne Maistrove borce. Te dni je izplačala mestna blagajna znesek 15.000 din najrevnejšim Maistrovim borcem kot skromno božičnico. Med njimi je 10 brezposelnih družinskih očetov, nadalje 7 vdov in 2 uboga vinčarja s kopico nepreskrbljenih otrok.

u— Gledališče pripravlja za božič premiero opere »Vse za smeh.« Opereto je uglasbil vojaški kapelnik kapetan Jiranek. Zabaven libret je napisal igralec Danilo Gorinšek.

u— Iz Studencev. Jutri bo v studenski ljudski univerzi predavanje o problemu »Ali je združništvo zaščitnik malega človeka.« Predavanje bo v obliki dvogovora med šolskim upraviteljem Kontlerjem in učiteljem E. Vrancem. Prireditve je skupno s propagandnim odsekom zadruge državnih nameščenecv v Mariboru. Pred predavanjem novice v besedi in sliki. Proslavo 20letnice Jugoslavije je priredila studenska ljudska univerza z lepim uspehom. Otroci deške ljudske šole so uvodoma izvajali zborni deklaracijo »Pred 20 leti« in prizor iz Goljčevih »Petrčkovih sanj«. Prof. Baš je predaval o tem, kaj nam je prinesla Jugoslavija v 20 letih.

BOUVIER
VINO V SODEKIH
GORNJA RADGONA

u— Tragika sezonskih delavcev. V noči na terek je prispel v Maribor nov transport sezonskih delavcev, ki se vračajo iz Nemčije. Med njimi je bil tudi Leopold Kerčman iz Salomencev, ki se je pripeljal z ženo in 25 dni starim otrokom. Med vožnjo je bilo precej hladno. To ni ostalo brez posledice za zdravje otroka, ki je na peronu glavnega kolodvora nenadoma umrl. Zdravnik je dognal, da je umrl otrok zaradi splošne telesne oslabelosti in prehlada.

2 uri komedije in pristrčnega smeha! 2 uri najčudovitejših naključij in zapletljivejv v okviru zimskega sporta in v alpskih krasot v filmu **TROJICA V SNEGU** (LAZNI MILJONAR) — FRANK MORGAN, MARY ASTOR, ROBERT YOUNG
Premiera KINO MATICA 21-24 Nov zvočni tednik! Ob 16., 19. in 21. uri

Salvatori
je za otroke
močna hrana z
mnogo vitaminov

u— Priorjeva nezgoda. V nedeljo je bil na obisku pri škofu prior Vetrinjskega dvora g. A. Rožman. Ko je šel po stopnicah, je padel in si stri noge.

u— Sreča v nevarnosti. V Pivolah pri Hočah je stara enonadstropna vinčarija, last Vetrinjskega dvora. V njej stanuje vinčar s svojo družino. V nedeljo je odšel z ženo in otroci na obisk k sosedom. Proti večeru so se vrnili domov. Ko je žena vstopila v sobo v prvem nadstropju, ji je zmanjkalo tal. Treščila je v pritličje na kup opeke, kjer je obležala nezvestna in s strtimi udi. V času, ko ni bilo nikogar doma, se je namerel zrušiti pod prvega nadstropja. Sreča v nevarnosti je bila, da ni bilo spodaj nikogar doma, ko se je to zgodilo, ker bi bila sicer katastrofa. Človeški žrtvami nezgode. Vinčarico so prepeljali v mariborsko bolnišnico.

u— O tem in onem. V Opčinah se je ponesrečil 23-letni mehanik Franc Gobča, ki je zaposlen pri napeljevali električnega daljnovođa falske elektrarne. Prišel je z desmo nogo med železne droge in kolesje voza, ki mu je strlo nogo v podkolenja. Z natrtnimi rebri je obležal na kupu hlobov 54-letni hlapec Aleksander Kopitnik iz Limbuša. Oba ponesrečenca so prepeglali v mariborsko bolnišnico. — Pri hišnici Jožefi Skrbiš v Gregorčičevi ulici se je zglasil mizarski pomočnik Franc Knezar iz Pobrežja. Ponujal je voz premoaga in zahteval 180 din na račun. Skrbišev pa se je zdel Knezar sumljiv in ga je ovalila policija. Zdi se, da je imel premetenec pri drugih strankah več sreče. Upati je, da ga bodo čim prej izsledili.

Iz Zagorja

u— Vode vedno bolj primanjkuje v zagorskem vodovodu. Višje ležeči kraji — kolonija, del Toplice in vse naselje pri cerkvi — jo pogrešajo najmanj štiri do pet dni v tednu od jutra do večera. Vode ni za kuho, snajenje, pranje perila in tudi ne za pogasitev žele. Marsikomu se je že pokvarila kopalna peč, ker odteče voda takrat, ko je peč zakurjena. Višje ležeči kraji morajo gospodinje prati perilo cele dneve, ker ni vode, čeprav plačujejo vodarino od svojih pralnic. Vodarina se zahteva od vseh konzumentov. Zato naj odgovorni čim hitreje vendar enkrat poskrbe za reden dotok vode, ali pa bodo konzumenti ustavili plačevanje vodarine. Če je dotok vode manjši, naj izvedejo štednjog povsod, zlasti pa na javnih izlivih in tam, kjer se je ugotovila prekomerna izraba. Računati je treba tudi s povečanjem števil konzumentov. Kaj pomaga posestnikom novih hiš vodovodna naprava, če je suha. Ko je v jeseni in zimi tako, se moramo pač vprašati, kako bo šele v polnem času.

Iz Ptuja

u— Ljudska univerza. V petek ob 20. uri bo v prosvetni dvorani Mladike predaval režiser g. Franc Žilek o temi »Sodobno gledališče« s posebnim ozrom na Cankarjevo dramo »Lepa Vida«, katero bo v kratkem uprizorilo Dramatično društvo.

u— Otroci je padel v krop. Dvoletna Rozalija Sibila iz Apač pri Ptujju se je nagibala nad čeber, v katerem je bilo polno vrele vode. Kar nenkrat pa je izgubila ravnotežje in padla v krop. Prihitele mati jo je vso oparjeno potegnila iz čebra ter jo zanesla v pujsko bolnišnico, kjer pa je malo upojo na okrevanje.

u— Pes mu je raztrgal lice. Posestnik Osenjak iz Draženc ima na dvorišču priklenjenega zelo hudega psa, niti svojih domačin ne pozna. V nedeljo je pes napadel domačega sina Franca, zaletel se mu je v obraz in mu z ugrizom raztrgal lice.

u— Fantovski sovražstvo. V soboto zvečer je napadla neka gruča fantov iz Sv. Vida pri Ptujju pos. sina Alojzija Brodnjaka s Pobrežja. S topimi predmeti so ga bili po glavi in po vsem telesu, da je moral zaradi poškodb poiskati pomoči v

Gospodarstvo

Obtok bankovcev se je ponovno povećal

Po izkazu Narodne banke s dne 8. t. m. se je nasproti 30. novembra povećala zlata podloga za 11 milijon na 1906.9 miliona, devize, ki se ne štejejo v podlogu, pa so se povećale za 39.9 miliona na 552.2 miliona din. Kovani novci so se skrčili za 17.5 miliona na 325.5 miliona in eskomptna in lombardna posojila za 15.4 miliona na 1766 miliona din. Razna aktivna so se dvignila za 11 milijon na 2350.3 miliona din.

Na strani pasiv je porasel obtok bankovcev za 11 milijon na 6794.1 miliona. Obveznosti na pokazanje so se povećale za 18.2 miliona in so znašale 2284.4 miliona. Razna pasiva so se skrčila za 9.5 miliona na 299.6 miliona din.

Obtok bankovcev in obveznosti na pokazanje znašajo 9078.5 miliona din. Vrednost skupne podlage hkratu s oficijelno premijo je znašala 8. t. m. 2450.4 miliona in predstavlja nasproti obtočnim bankovcem in obveznostim na pokazanje kritje v višini 26.99 % (po prejšnjem izkazu 27.06%).

Plenarna seja uprave Zveze industrijcev

Včeraj je bila plenarna seja uprave Zveze industrijcev za dravsko banovino pod predsedstvom g. Avgusta Praprotnika, ki je v svojem uvodu med drugim poročal o delovanju Centralne industrijskih korporacij. Omenil je skupščini Centralne industrijskih korporacij, ki sta se vršili avgusta na Bledu in novembra v Novem Sadu. Zlasti novosaška skupščina je bila lepa manifestacija industrijske solidarnosti in prizadevanj za napredek domače industrijske produkcije. Predsedniško poročilo je omenilo še skupno sejo metalurške industrije dravske in savske banovine, ki se je vršila novembra v Zagrebu. Sklepe te skupne seje je izročila posebna deputacija g. ministru za trgovino in industrijo. Ob zaključku svojih izjavljaj je predsednik g. Avgust Praprotnik ponovno naslovil na članstvo apel k čim tesnejšemu sodelovanju pri raznih akcijah Zveze industrijcev, ki so splošne važnosti.

Sledilo je poročilo o poslovanju Zveze industrijcev, ki ga je podal generalni tajnik g. dr. Adolf Golia. Poročevalec se je najprej dotaknil splošnega položaja industrije v zadnjih mesecih in glavnih težkoč, s katerimi se mora boriti naša industrija. Nato je poročal o delovanju Zveze industrijcev glede na trgovinska pogajanja z različnimi državami in o nekaterih socialnih vprašanjih.

Sledilo je posebno poročilo o davčnih vprašanjih, ki ga je podal tajnik g. Albert Koser. To poročilo je obravnavalo vsa aktualna davčna vprašanja kakor tudi vprašanje v zvezi s finansiranjem samouprave. Poročilo o gibanju članstva je podal tajnik g. Danilo Gorup.

O vseh poročilih se je vršila razprava, pri kateri je sodelovala večina prisotnih članov uprave, zlasti pa g. dr. Vinko Vrhunec in g. inž. Oskar Dračar. Uprava je vsa poročila soglasno odobrila.

Gospodarske vesti

— Avtorizacija aktuarjev. Minister trgovine in industrije g. inž. Kabinin je izdal prva pooblastila (avtorizacije) za izvrševanje aktuarskih dolžnosti po določilih uredb o nadzorstvu nad zavarovalništvom podjetij od 25. februarja l. 1937. in pravilnika o pooblaščenih aktuarjih od 10. junija l. 1938. v Ljubljani so dobili avtorizacije nastopni gg. aktuarji: Santič in Strojnik od Pokojninskega zavoda za namoščence, Lah od OUZD, dr. Svetel od »Croatie«, Trilar od Vzajemne zavarovalnice.

— Povpraševanje po funtu na beograjski borzi. Iz Beograda poročajo: Včeraj je bilo povpraševanje po funtu na beograjski borzi mnogo večje od ponudbe. Znašalo je okoli 18.000 funtov, a na razpolago jih je bilo le 8000. Ustrezno je bilo torej komaj 44% povpraševanja. Slaba ponudba je izvirala od tega, ker je bil telefonski pogovor v beograjskem prometu zelo težaven; bil je namreč okupiran za poročila o volilnih rezultatih. V Zagrebu pa je bila ponudba znatno večja od povpraševanja, pa je Narodna banka odredila, da se višek ponudbe odkupi in se s tem zadosti ostanku povpraševanja v Beogradu. V Narodni banki je bil včeraj posvet med zastopniki bank in zastopniki Narodne banke. Na posvetu so se obravnavala vprašanja tehniškega značaja v zvezi z novim načinom prodaje in kupovanja deviz na naših borzih. Narodna banka je v zvezi z okrožnico, po kateri se je uvedel maksimalni tečaj angleškega funta 262, objavila te dni novo okrožnico, ki prvo okrožnico dopolnjuje glede na prodajo izvoznih in šalterskih deviz.

— Rudniška produkcija v tretjem trimesečju letošnjega leta kaže povečanje nasproti enakemu času lanskega leta: pri lignitu za 17.5%, pri premogu za 10%, pri bauxitu za 2% in pri soli za 20%. Zmanjšala pa se je produkcija kromove rude za 30%, bakrove rude za 11.5%, železne rude za 7.1%, pirita za 3.5%, in svinčenocinkove rude za 0.8%. V topilniški produkciji pa je dosežen zelo poveljen rezultat pri svinu, katerega produkcija je večja za 130%. Produkcija sirovega železa povečala za 29.5%, medtem ko je produkcija sirovega bakra padla za 31% in sirovega cinka za 6%.

— Industrija piva se pritožuje zaradi davčne preobremenitve. Iz Beograda poročajo: Redna skupščina delničarjev Prve srbske pivovarne Djordja Vajferta se je vršila te dni. Poročilo pravi, da je zabeleženo neko izboljšanje v industriji piva, vendar pa se poudarja, da na večje izboljšanje ni misliti, dokler ob industrija piva tako obremenjena z javnimi davčnimi.

— Propaganda za Hamburg v Jugoslaviji. Iz Hamburga poročajo: Da bi se gospodarski stiki med Hamburgom in Jugoslavijo, ki je po priključitvi Avstrije k Nemčiji postala neposreden nemški sosed, povečali, se namerava od decembra do marca izvesti v preko 100 jugoslovenskih krajih propaganda za Hamburg. V teh mestih se bodo tudi predvajali filmi o hamburškem pristanišču in dizapozitivni pomembnejših hamburških podjetij, ki naj pokažejo pomen hamburškega pristanišča in hamburške industrije.

— Italija je kupila od vsega uvoženega premoga čez 60% v Nemčiji. Po italijanskim uradnih podatkih je Italija uvozila v prvih desetih mesecih letošnjega leta 10 milijonov ton premoga. Od te količine je uvoženo iz Nemčije 6.1 miliona ton, iz Anglije 1.8 miliona, iz Poljske 1.3 miliona in iz Češkoslovaške pol miliona. Te številke nam kažejo, da uvaža Italija največ premoga iz Nemčije, ker od celotnega uvoza odpade 60% na Nemčijo.

— Novi nemško-rumunski gospodarski dogovori. Iz Bukarešte javljajo: Nemško-rumunska pogajanja so se končala v soboto. Med pogajanjmi je bila sklenjena vrsta dogovorov, ki izpolnjujejo veljavne pogodbe o blagovnem in plačnem prometu. Razen tega je bil sestavljen načrt blagovne izmenjave. Pri določitvi podrobnosti tega načrta se je upoštevalo dejstvo, da se je sprito priključitve Avstrije in sudetskih Nemcev k Nemčiji povečal obseg nemško-rumunškega blagovnega prometa. Rumunska nacionalna banka bo od 15. t. m. prodajala nemško marko v Bukarešti ne kakor doslej po 38 do 39 lejv, temveč po 40.50 — 41.50 lejv. Nemški listi naglašajo, da so ta pogajanja ponovno potrdila, da se nemško in rumunsko narodno gospodarstvo medsebojno koristno izpolnjujeta. Zato da je podana možnost, trgovino med obema državama še razširiti v korist obeh narodov.

Borze

13. decembra.

Na ljubljanski borzi je notiral v privatnem kliringu funt šterling kakor običajno 238. Enaka je notica funta v zagrebškem privatnem kliringu, a grški boni so se ponujali po 40. Nemški klirinski beki so neizpremenjeni na vseh treh borzah in so se trgovali po 1430.

Na zagrebškem efektornem tržišču se je od včeraj nadaljevala čvrsta tendenca, leto velja za beograjsko efektno borzo, kjer je včeraj znašal skok vrednostnih papirjev 1 do 7 točk. V Zagrebu Vojska škoda ni imela zaključka. Do zaključkov je prišlo le v 7% Blairu po 90 do 91 in v Trbovljah po 185. V Beogradu se je zaključila Vojska škoda po 468.

DEVIZE

Ljubljana, Amsterdam 2397.66 — 2412.26, Berlin 1766.02 — 1779.90, Bruselj 742.94 — 748.01, Curih 996.45 — 1003.52, London 205.06 — 207.11, New York 4372.26 —

4408.57, Paris 1152.27 — 1167.1, Praga 150.64 — 151.74, Trst 231.45 — 234.53. Curih, Beograd 10, Paris 11.58, London 20.5850, New York 442, Bruselj 74.60, Milan 23.3250, Amsterdam 240.25, Berlin 177.20, Stockholm 106.0750, Oslo 103.45, København 91.9250, Praga 15.12, Varšava 8320, Budimpešta 87.50, Atene 3.95, Bukarešta 3.25.

EFEKTI

Zagreba, Državne vrednote Vojska škoda 464 — 468.50, 4% severne agramne 58 — 60, 4% agramne 8.5050 — 61, 6% dalm. agramne 88 — 88.75, 6% begluške 88 — 90.50, 7% stabiliz. 97 — 99, 7% invest. 97.50 — 99, 7% Blair 90 — 90.50, 8% Blair 96.25 — 98; delnice: Narodna žumska 20 bl., Gutman 47 bl., Sečerača Osiak 75 — 100, Osijska livarna 160 den., Trbovlje 185 — 187.50, Jadranska 350 den.

Beograd, Vojska škoda 468 — 469 (468), za dec. 467.50 — 468 (467.50), za febr. (467.50), 4% severne agramne 57 — 58, 4% agramne — (59.50), 6% dalm. agramne 89 — 89.50 (89), 6% begluške 89.75 — 90 (89.75), 7% invest. 99.75 den., 7% Blair 90.75 — 91.50 (91), 8% Blair 97.25 — 97.50 (97.50), PAB 225 — 227 (dobra komadi), Narodna banka 7750 — 7800.

Blagovna tržišča

ZITO

+ Chicago (13. t. m.), Začetni tečaj: pšenica za dec. 63.75, za maj 66.50; tršica: za maj 52.25, za jul. 53.25.

+ Winnipeg (13. t. m.) Začetni tečaj: za dec. 61.25, za maj 63.50, za jul. 64.25.

+ Novosaška blagovna borza (13. t. m.). Tendence neizpremenjena. Pšenica: sremka in slavonska 147 — 149. Rž: baška 135 — 137.50. Ječmen: baški in sremski, 64.65 kg, 143 — 150; jari, 68 kg, 180 — 185. Oves: baški, sremski in slavonski 150 — 152. Turšica: baška, sušena, par. 108 — 110; par. Vršac 108 — 109. Moka: baška in banatska »0« in »0« 237.50 do 247.50; »2« 217.50 — 227.50; »5« 197.50 — 207.50; »6« 177.50 — 187.50; »7« 147.50 — 157.50; »7 in pole in »8« 110 — 112.50. Otrubi: baški 90 — 97. Fiziol. baški sremski beli brez vreč 285 — 290.

+ Budimpeštanska termiska borza (13. t. m.). Tendence negotova, promet slab. Rž: za marc 14.58 — 14.60 za maj 14.87 — 14.88. Turšica: za maj 14.67 — 14.70.

BOMBAZ

+ Liverpool (12. t. m.) Tendence čvrsta. Zaključni tečaj: za dec. 4.70 (4.65), za febr. 4.77 (4.65), za april 4.73 (4.62).

+ New York (12. t. m.) Tendence stalna. Zaključni tečaj: za dec. 8.46 (8.38), za febr. 8.23 (8.26), za april 8.11 (8.14).

S P O R T

Še ena tekma za točke

Prihodnjo nedeljo pride beograjska Jugoslavija

V nedeljo 18. t. m. bo zadnja ligaška borba v Ljubljani. Ta dan bo prvenstveno kolo v ligi kompletno, ker nastopijo vsi ligasi. Naša Ljubljana sprejme v goste beograjsko Jugoslavijo, ki je na drugem mestu v prvenstveni lestvici. Naši publiki se obeta torej ne samo zanimiva, ampak tudi izredno napeta borba.

Tekma bo, če ne bo JNS odredil drugače, ob 14. Predtekmice ne bo, da se ne bi pokvarila tla za glavno borbo.

Naš ligaš bo 8 dni kasneje, t. j. na praznik Sv. Stefana gostoval v Italiji (Videm), da vrne tamošnjemu klubu njegovo letošnji poset. Ljubljanci se bodo odpeljali z avtobusom in vabijo na izlet ob tej priliki tudi svoje člane in prijatelje.

To nedeljo bodo razen tega v XIII. kolu igrali še: v Beogradu Bask-Zemun in Jedinstvo-Gradjanski (Z), v Zagrebu Hašk-Slavija (V), v Skoplju Gradjanski-Hajduk in v Sarajevu Slavija (S) - BSK.

Danes občni zbor SK Ilirije. Uprava sportnega kluba Ilirije poziva vse ustanovne, podporne in redne člane, da se polnoštevilno udeležijo današnjega 28. občnega zbora, ki bo ob 20.30 v beli dvorani hotela »Union«. — Upravni odbor SK Ilirije.

Zdravstvena vrednost sportnih panog

Kaj pravi nemški profesor Dr. Lorentz o vrednosti nogometa za zdravje?

Znani hamburški sportni zdravnik prof. dr. Friderik Lorentz je z naslovom »Zdravstvena vrednost sportnih panog« nedavno izdal knjigo z rezultati dolgoletnega dela in preiskav o tem vprašanju. Ta »biološka sporta« je namenjena vsem, ki se kakorkoli bavijo s telesno vzgojo, posredno pa tudi vsem, ki sport opazujejo za enkrat le še od strani! Te knjige ni napisal teoretik, temveč znanstvenik, ki je že pred 40 leti gojil razne sporte in preučeval njihove koristi sam na sebi. Prvič v zgodovini je ta zdravnik poskusil oceniti biološko vrednost posameznih sportnih panog ne samo posamično, temveč tudi v medsebojni zvezi. Zato je moral sestaviti posebno shemo in na njeni podlagi preiskati vsako sportno disciplino glede vpliva na posamezne dele človeškega telesa. Profesor Lorentz se je nato poslužil sistema točk, ki jih je razporedil tako, da višje število pomeni tudi višjo zdravstveno vrednost posameznih sportnih panog.

Izmed najbolj znanih in pri nas udomačenih sportnih panog je profesor Lorentz razdelil posamezne po zdravstveni vrednosti takole:

49 točk (torej najvišje dosegljivo število): waterpolo, smučanje v gorah in alpinistika v visokih gorah ter hokej na ledu, 48 točk: boks na prostem, 47 točk: igranje tenisa v singlu, 44 točk: lahkoatletske tekme v več disciplinah, 43 točk: plavanje na daljše proge in boks, 42 točk: rokomet, smučarski tek in hokej, 41 točk: plavanje na kratke proge, 40 točk: nogomet (za krilca), skoki v vodo, kolesarjenje na cesti, 38 točk: tenis v dvojlu, smučski skoki ter smuk in slalom kakor tudi veslanje, 33 točk: smučanje na vežbališču, kajak na divji vodi, 29 točk: skok ob palici, 28 točk: nogomet (za branilca), umetno drsanje ter sabljanje, 26 točk: met kladiva, teki na 100 in 200 m ter veslanje, 23 točk: nogomet (za vratarja) in hokej (za vratarja), 21 točk: telovadba, skok v višino in jadranje, 20 točk: meti kopja in diska ter table tenis, 19 točk:

telovadba na orodju in met krogel, 17 točk: rokborba, 16 točk: vožnja z avtomobilom, 15 točk: kegljanje, 13 točk: biljard in 4 točke: streljanje.

Takšen je prvi poskus enega izmed strokovnjakov, da bi vrednost posameznih sportnih panog spravil v statistiko. Zanimivo je, da je v tej sestavi očito zelo mačehovski ravnal s telovadbo, medtem ko je nogometu brez dvoma prisodil preveliko vrednost za zdravje. Sicer pa bodo njegovemu vzgledu gotovo še sledili drugi in se bo šele potem pokazalo, ali je imel ta profesor sporta res prav tako, kakor je računal.

Odličan izum domačega strokovnjaka

Sodobni postopki pri varenju železnih tračnic

Ljubljana, 13. dec.

V okviru ljubljanske sekcije »Udruženja jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov« je predaval te dni inž. Leo Knez iz Ruš o temi pod gornjim naslovom. Predavatelj je znan naš strokovnjak in varilni stroki in avtor knjige »Acetilen in kisik v kovinarstvu«, ki je izšla pred nekaj meseci in je zaradi zelo zanimive vsebine in odličnega prikaza obravnavanih problemov vzbudila splošno pozornost, v naši skromni, izvirni, tehnični literaturi pa se je uvrstila na zaslužno ugledno mesto. Predavanja simpatičnega in uglednega domačega tehničnega strokovnjaka se je udeležilo lepo število predvsem mlajših inženjerjev in kandidatov, za tehnično fakulteto pa prof. inž. Hrovat, ki je pri novih in popravljivih delih naše cestne železnice z razumevanjem pomagal uvajati poleg obstoječih še nove postopke pri varenju tračnic prav v času, ko je mladi znanstvenik inž. Knez delal na svojem novem izumu, ki ga bo v kratkem predložil tudi v patentiranje. V svojem polidrogurnem predavanju je inž. Knez zgledno, stvarno in na zanimiv način v besedi in sliki prikazal vse načine varenja železnih tračnic, novejšo od njih pa je obdelal še posebej izčrpno. Iz njegovih obširnih izjavljaj posameznemu predvsem one glavne podatke, ki bodo prav gotovo zanimali tudi širšo, ne samo tehnično javnost.

Danes razpolaga praksa s tremi vrstami tračnic. Navadne enosnovne so valjane iz enotnega ogljikovega jekla, dvosnovne so kombinirane iz navadnega ogljikovega jekla in močnejše legirane jekla, predvsem za glave tračnic, in pa one iz ogljikovega jekla, ki je s kalenjem termično opeplenjeno. Vse tri vrste tračnic moremo danes variti, to je s pomočjo vročine, spajati v večje enote, pri čemer lahko služi varenje različnim namenom, bodisi da nadomestimo izjedene dele, ali izpolnimo votline nastale med valjanjem ali pa varimo tračne konce v homogeno celoto in napravimo iz dveh, treh ali več tračnic eno samo dolgo tračnico. Zadnji način je vedno bolj aktualen in ga zato mnogi strokovnjaki študirajo še posebej podrobno. Dolžina tračnic je od prvotnih 6—8 m prešla z razvojem in rastočimi potrebami hitrejšega prometa na 10—16 m, danes pa valjajo že 30 in več metrov dolge tračnice, ki so se v praksi zelo dobro obnesle, le njihov prenos je na močno vijugastih progah zelo otežčen. Osrednji problem železnice proge je vse od njenih početkov v tem, da jo je treba sestavljati iz posameznih kosov, ki jih vezemo na razne načine zaradi trdne zveze in zmanjšanja udarcev kolesa ob stikih.

Sportni film

Uspelo filmsko predavanje je priredila predstožnjim motosekcija Avtomobilskega kluba v svojih klubskih prostorih v Kazini. Pred pričetkom filma, ki ga je iz prijaznosti dal na razpolago zastopnik tvrdk Auto-Uniona g. Lovše, je imel načelnik sekcije g. ing. Albert Struna kratak nagovor, v katerem je omenil, da želi motosekcija svojim članom in prijateljem motociklizma nuditi tudi v mrtvi sezoni nekaj vplogleda v vprašanih motorizma in motorizacije po svetu s željo, da bi tako poživila propagando za rešitev teh vprašanj v dolgini bodočnosti tudi pri nas. Ozkostrani film je v šestih delih prikazoval skoraj vse zanimive avtomobile in motociklistične dirke, ki so se jih dirkači tem nemških voz lani udeležili na številnih evropskih dirkah, pa tudi na velikih mednarodnih prireditvah za avtomobile v Tripolisu in v daljni Ameriki. Filmi so bili za številne gledalce, med katerimi je seveda prevladovala naša mlada motociklistična generacija, res prijeten sportni užitek. Želeli bi si gotovo še podobnih!

V nekaj vrstah

Predvčerajšnjim je ligaško moštvo Jugoslavije igralo prijateljsko tekmo za trening s prvakom beograjskih prvorazrednih klubov Čukaričkim in zmagalo s 6:0 (4:0). Čukarički je ono beograjsko moštvo, o katerem trdijo njegovi prijatelji, da se mu godi krivica, ker ga niso pritegnili med udeležence tekmovanja za zimski pokal, ki se bo pričelo v zadnji polovici decembra. Pravijo, da so baje med nje pritegnili vse slabše klube kakor je ta beograjska enastorica.

Preteklo nedeljo so razen v Italiji, od koder smo rezultate objavili že včeraj, igrali za prvenstvo tudi na Češkoslovaškem, kjer so bili doseženi naslednji rezultati: Slavija : Kladno 6:3, Sparta : Šleska Ostrava 5:0, Pardubice : Viktoria Žižkov 3:2, Nachod : Liben 5:2, Bata : Plzen 3:3, Židenice : Bratislava 5:1. V prvenstvu vodita trenutno Sparta in Pardubice, medtem ko je Slavija precej na slabšem, je pa tudi odigrala manj tekem od ostalih.

Akcija za osamosvojitve in ustanovitve lastnega nogometnega saveza v Zagrebu se je spet začela krhati. Na komunikle poudarja, ki je zahteval odgovore obeh zagrebških ligašev in varaždinske Slavije v roku treh dni, je odgovoril dozdaj samo Hašk, med tem, ko sta ostala dva kluba spet umolknila. Gradjanski hoče menda v podsavezu samem uveljaviti neke osebnostne interese in tako kaže vse, da izredni občni zbor ZNP, ki naj bi pripravil zadnji udarec za občni zbor saveza, še ne bo sklican tako kmalu.

Danska je v teniškem tekmovanju za pokal švedskega kralja Gustava V. zmagala nad Francijo s 3:2.

»Ilustrovane sportske novice« štev. 51 so izšle. Ta številka napoveduje na naslovni strani gostovanje Ferencvarosa v Zagrebu, dalje pa so objavljeni članki o nedavni akciji ZNP za izstop iz nogometnega saveza, o sušakem Orijentu, ki bo prehodnje leto slavil 20letni jubilej obstoja, o Jozu Matošiću kot branilcu in napadalcu splitskega Hajduka, o boljši bodočnosti Concordije pod novim trenerjem Seemannom, o osnovnih likih umetnega drsanja na ledu, o knjigi Lj. Vukadinovića o svetovnem nogometnem pokalu 1938 itd. Razen tega prinaša najnovejšo listo naših plavalnih rekordov, lestvico naših najboljših teniških igralcev, zimsko-sportni spored JZSS za sezono 1938/39 in še mnogo drugih zanimivosti iz vseh sportnih panog. Posamezne številke so po 1 din.

Varilna stroka, ena najnovejših panog tehnike, je železnici predvsem zaradi neugodnosti pri tračnih stikih zelo koristno priskočila na pomoč. Stare, izjedene in zbite tračnice je mogoče na poedinih mestih obnoviti z nanašanjem svežega materiala, iz kratkih tračnic pa zvarimo skupaj dolgo tračnico, bodisi v železniški delavnici ali kar na progi sami. Idealno bi seveda bilo, če bi zvarili v nepretrgano črto dolge km proge, toda zaradi toplotne dilatacije je to praktično skoro neizvedljivo. Le tam kjer je temperatura konstantna, v tunelih, ali pri cestni železnici kjer so tiri zasuti in zavarovani pred atmosferskimi vplivi, so mogli zvariti brez posebnih težkoč tračnice v po 1000 in več metrov dolge enojne kose. Pri nas se je tak poizkus izvedel v najnovejšem času pri gradnji nove tramvajske proge k Sv. Križu in pri popravilu proge na Rakovnik, kjer je g. predavatelj sodeloval kot vodja del.

Varenje samo se je v zadnjih letih vidno izpopolnilo in predurčilo in imamo danes že vrsto različnih varilnih postopkov, ki jih tu le navajamo, ne da bi jih podrobno razčlenjevali. Obče uporabni so predvsem trije načini varenja tračnic: termični, talilno-stiskalni z električnim obklokom in avtogeni. — Termični je posebna kemična sestavina, ki gori in razvija tolikšno toploto, da tali železo. Med konce tračnic, ki jih hočemo zvariti, vlijemo tekoče termično jeklo, ki raztali robove tračnih koncev, ki se zližejo v homogeno celoto, kasneje pa ohladi in strdi. Po izvršenem varenju je treba stik še mehnično s pilami obdelati, struktura jekla na stičnem mestu pa je grobozrnata in se seveda dodani material od tračnega jekla razlikuje tudi po kemični sestavi. — Na talilno-stiskalni način varimo s pomočjo posebnega električnega stroja z elektrodami, preko katerih spustimo močan električni tok, ki stvori oblok med obema stičnima ploskvama in ju rastali, nakar ju razbeljena stisnemo skupaj, da se sprizgane v homogeno celoto. To delo je vezano na delavnico in enofazni tok, je pa mehnično in izključuje subjektivne napake oseba, katere pridejo bolj do izraza pri avtogenem varenju. Pri avtogenem varenju, ki se bistveno razlikuje od električnega, rastalimo oba konca tračnic s plamenom acetilen-kisikove mešanice, spojimo pa ju s pomočjo dodatnega materiala, ki ga v stik nanašamo z varilno žico. Ta način se splošno uporablja v modernem kovinarstvu, za varenje tračnic pa se je uvedel šele pred nekaj leti. Na raznih strokovnih mednarodnih kongresih — za tračnice, acetilen in slično — kjer vplivno sodeluje tudi naš veliki rojak prof. Rož iz Zürich, so bile v podrobnostih znanstveno obdelane številne varjante vseh

ZARAZVAJENSLUH

TIPA 105

ORION

RADIO
6-CEVNI SUPER

DIN 3150.—

RADIO r. z. z. o. z.,
Ljubljana — Miklošičeva cesta 6.
RADIOVAL,
Ljubljana — Dalmatinova ulica 13.
RADIOVAL,
Celje — Kolenčeva 6.
JOSIP WIPPLINGER,
Maribor — Jurčičeva ulica št. 6.

teh načinov varenja. Pri prihodnjem mednarodnem acetilenem kongresu, ki bo drugo leto v Münchenu, pa bodo prvič stopili pred svetovno javnost tudi naši strokovnjaki in bo inž. Knez sam iznesel najnovejši izum, ki bo tudi v kratkem predložen v patentiranje. V laboratorijskih tvornicah za dušik v Rušah mu je po temeljitih raziskavah metalurških problemov uspelo na svojstven način rešiti vprašanje kombiniranega varenja po talilnostiskalnem in avtogenem postopku tako, da je mesto električne energije izkoristil kemično in s tem postopek tako poenostavil, da so že doseženi poizkusi z najbolj preprostimi in ceneni sredstvi pokazali odlične rezultate in so po novi metodi inž. Kneza varjeni tračni stiki povsem enaki prvotni tračni tak glede trdnosti, žilavosti in fine droboznate strukture stika.

O podrobnostih tega postopka zaenkrat g. izumitelj še ni mogel poročati, dokler ne bodo rešene patentne formalnosti, obljubil pa je, da bo predvsem pred domačim tehničnim forumom rad poročal v tej domaći novosti, ki je res svojstvena in naša duševna last. Znanstvena vrednost novega izuma bo z uveljavljenjem v praksi prav gotovo pomenila odlično afirmacijo našega imena v najširših tehničnih krogih tudi izven mej naše domovine, za kar smo izumitelju inž. Knezu lahko hvaležni in ga bomo radi sprejeli v svoji sredi, da nam še drugič pové toliko zanimivega kakor ob zadnjem predavanju. M.

Prispevek k narodnemu preporodu v Ptuj

Pretekli četrtek je »Jutro« posvetilo več strani razvoju naših večjih mest v teku 20 let svobode. Opisane je bile tudi narodni preporod Ptuja. V sicer izčrpnem članku žal ni bilo omenjeno eno izmed naših najbolj marljivih narodnogospodarskih in kulturnih društev. To je Olepsevalno in tujkoprometno društvo v Ptuj, ki ima več zaslug za požrtovalno in uspešno delo v prid napredku in narodni probuji slovenskega Ptuja. Da društvo ne bo storjena krivica, naj bo omenjeno: Olepsevalno in tujkoprometno društvo v Ptuj je omogočilo našemu Sokolu krasno letno telovadišče. Prvo je priskočilo na pomoč odbor za gradnjo bodočega Sokolskega doma z lepim prispevkom. Kdo se je zavzemal leto za leto, da so dobile Haloze prepotrebno avtomobilsko zvezo? Olepsevalno in tujkoprometno društvo v Ptuj je takisto dalo pobudo, da se je otvorilo v Halozah letovišče in izletišče Dobrova, ki je velikega narodno gospodarskega pomena nasproti tujstvu.

Tako lahko naš

Letalska nesreča na washingtonskih ulicah

Te dni se je primerila na eni najbolj živahnih ulic Washingtona čudna letalska nesreča, pri kateri sta se dva pilota ubila, potniki v aeroplanu pa so vsi ostali živi

Zadnji poskusi
izumitelja Marconija

niso veljali smrtnim žarkom, ampak pridobivanju
umetnega zlata

Vse svoje življenje je Marconi delal tako, da ni mogel nihče pogledati za kulise njegovega delovanja. Zapustil je tudi malo zapiskov o svojih zadnjih načrtih. Sedaj je njegova vdova prvič povedala nekaj več o tem.

Ga. Marconijeva je nastopila posebno proti trditvi, da je nje mož v svojih zadnjih letih delal samo za izpopolnitev načrtov o smrtnih žarkih. Zatrjuje, da v to smer sploh nikoli resno ni delal. Če je delal poskuse z novimi valovnimi dolžinami, se je dogajalo to samo z namenom, da bi z novimi valovi zagotovil tajnost oddaj in onemogočil prisluškovanje brezžičnih vestí.

Bavil pa se je z veliko vneto z vprašanjem izdelovanja umetnega zlata. Prav za prav to ni točno, kajti ni mu šlo za to, da bi s slučajnimi odkritji uresničil to, za čemer so stremeli srednjeveški alkimisti, temveč se je bavil z možnostjo, kako bi

pridobil zlato iz morske vode. V tej vodi so, kakor znano, zelo majhne primere zlata, ki pa v svoji skupnosti delajo, da je morje najbogatejši zlati rudnik sveta. V koliko so ti poskusi Marconiju uspeli, ni znano. Svojo tajno je odnesel v grob.

Potni list za orangutanko

Opičja poroka v pariškem rastlinskem vrtu

V Rastlinskem vrtu v Parizu ima mister Kiwa svoje stalno bivališče. Že petnajst let se reži tu obiskovalcem, telovadi po kletki ali pa opazuje ljudi z visokim dostojanstvom. Mister Kiwa je namreč po rodu orangutan.

V zadnjem času je postal nekakšni žalo. Profesor Urbaine, ki mu je ta žival najljubša izmed vseh, je takoj ugotovil, da mu manjka ženice. Torej so pisali iz Pariza na Borneo, naj bi poslali primerno nevesto in takoj se je javil neki lovec, ki je sporočil, da je pravkar ušel nekaj takšnega in je poslal tudi njeno fotografijo.

Rooseveltov dar
ameriški vladi

Prezident Zedinjenih držav Roosevelt je pozval novinarje v Belo hišo ter jim je sporočil, da daruje vladi Zedinjenih držav svoja pisma in dokumente ter zbirko svojih slik. Za ta dar se je odločil poglavito zaradi tega, da bi mogli mladi ljudje, ki študirajo zgodovino, spoznati potek in pomen njegovega političnega življenja. Roosevelt je poleg tega daroval ameriški vladi tudi del svojega imenja v Hyde Parku. Tam bodo sezidali poslopje, ki bo obsegalo potrebne arhive za Rooseveltovo korespondenco.

Pariške senzacije

Vloga generala Skoblina in njegove žene Plevicke v
ugrabiteljski aferi Miller — Priprave za umor
prezidenta Doumergueja

Na levi: Ruski polkovnik Teodorzenko — Na desni: Besedovski

Tako zvaní »Skoblinov proces«, ki se vrši v Parizu zaradi ugrabitve generala Millerja, predsednika ruskih belogardskih bojovnikov, prinaša vsak dan nove senzacije. Posebno razgalja metode, ki se jih poslužuje ruska GPU v inozemstvu, zlasti v Franciji.

Na peti dan razprave je zbudila posebno veliko pozornost izjava nekdanjega ruskega polkovnika Teodoreca, ki živi zdaj kot avtomobilski vozač v Parizu. Teodorescu je izpovedal, da mu je l. 1932. general Skoblin, s katerim se je poznal še iz časov, ko je vladal v Rusiji carski režim, predlagal, naj stopi v službo GPU. Takšna služba bi bila zelo donosna, Teodorescu je na Skoblinov predlog pristal in nato ga je Skoblin seznanil s Ivanovom, ki je bil tedaj poverjen za nadzorstvo nad političnim delovanjem ruskih emigrantov v Parizu. Ivanov je Teodorescu povedal, da se bo v Franciji nekaj zgodilo, Padel bo ali Tardieu ali pa Doumergue.

Teodorescu se je tega tako prestrašil, da je odhitel na policijski komisariat v Elizej, kjer je odkril zaroto, ki se pripravljala proti osebi francoskega državnega prezidenta. Navzlic temu pa je izvršil blazni Gorgulov dne 6. maja 1936 napad na Doumergueja, ki je postal žrtev ruskega atentatorja.

Bivši ruski poslanški svetnik Besedovski, ki zdaj živi kot novinar v Parizu, je izpovedal, da mu je ruski policijski komisar Janovič, ki je bil pozneje v Rusiji ustreljen, zaupal v vinskem razpoloženju, da je o delovanju belih gardistov v Parizu izvestno poučen. Informacije je prejemal od nekakega generala. To ni bil nihče drugi kakor Skoblin.

Sodišče je povabilo k zaslišanju tudi bivšega francoskega ministra Dormoya, ki pa se je izmazel z izjavo, da ne ve nič o kakšni kriminalni stvari med ruskimi emigranti. O vladnem postopanju pa se ni hotel izjaviti, ker meni, da je dolžan odgovora za svoje delovanje samo zbornici in svojim volilcem.

Stari, 76-letni ruski publicist Burcev je izjavil, da je prepričan, da je general Miller postal žrtev generala Skoblina, ki ga je izigral agentom GPU v roke. Bivši ruski podčastnik Trocki je povedal, da je generala Millerja ugrabila tolpa najetih morilcev iz Moskve. Tudi njemu so prigovarjali, naj bi sodeloval pri ugrabljenju, pa je ponudbo odklonil. Trocki pravi, da mu je znano, da so na bulvaru de Montmorency pripravljali stanovanje za sprejem generala Millerja. To je bilo v januarju 1937. Tam so žrtev spravili v zabojo, zaboj pa odnesli na rusko ladjo, ki je bila zasedrana v pristanišču Le Havre, od koder je odpelala takoj v Rusijo.

početju svojega moza, torej ne more držati. Plevicke je bila povsem posvečena v mozeve tajne in mu je pomagala pri vohunskem delu, mnogi jo celo označujejo za dušo Skoblinovih podvigov. Državni tožilec je na podlagi teh ugotovitev izjavil, da je o krivdi Plevicke popolnoma uverjen.

Veliko pozornost je tudi zbudilo pismo lastnice snailnice za obledo Elise Godyjeve. Ta ženska je sporočila voditelju obravnave, da sta dva moška, ki sta bila do zadnje potankosti poučena o izginotju generala Millerja, umrli v zelo sumljivih okoliščinah. Prvi je bil Fedor Senjko, drugi polkovnik Cimerin. Z obema je živele Godyjeva v prijateljstvu. Po ugrabljenju generala Millerja ji je Cimerin povedal, da se boji za svoje življenje. Hotel ji je izročiti neke dokumente v shrambo, toda preden se je to zgodilo, je umrl, in sicer na zelo skrivnostnem način. Njegovo truplo so potegnili 28. februarja iz Seine. Naknadno so razširili vest, da je šel prostovoljno v smrt zaradi razvrzanih živcev. Dne 20. marca pa so našli na vratih stanovanja obsejenega Fedorja Senjka. Najprej so ga zastrupili, potem pa obesili na žebelj. Senjkovega trupla sploh niso obducirali, v pljučih Cimerina pa niso našli nič vode, kar kaže na to, da ni skočil v vodo, marveč je bil usmrčen in vržen v reko.

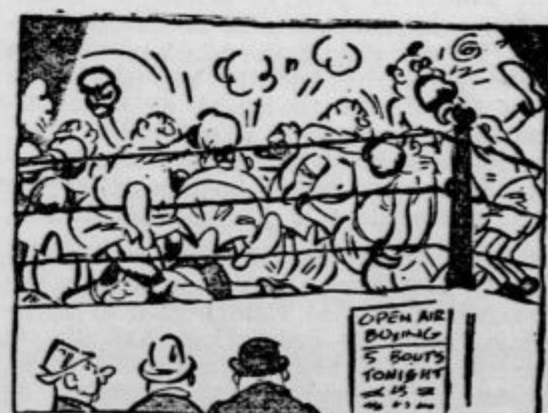
Poroka v italijanski
kraljevi rodbini

Kakor smo poročali, se bo hči italijanskega kralja, princesa Marija, poročila s princem Ludovikom Parma-Bourbonskim. Iz Rima sedaj poročajo, da bo ta dogodek 15. januarja.

A NEKDOTA

Voltaire je nekoč dejal: »V nebesih se bomo čutili trem stvarim: prvič, da bomo videli tam ljudi, ki jih ne bi tam nikoli pričakovali, drugi, da ne bomo videli ljudi, ki bi jih tam zagotovo pričakovali, in tretjič, da bomo videli tam same sebe.«

VSAK DAN ENA

Manager: »Vreme je kazalo na dež, pa sem sklenil, da bomo odigrali vse tekme naenkrat«

(»Everybody's weekly«)

Obisk pri našem znamenitem psihografologu
F. T. Karmahu

Po velikih uspehih, ki jih je dosegel naš slovenski eksperimentalni psihografolog F. T. Karmah v državah zahodne Evrope, posebno pa v Italiji, kjer so pisali o njem skoraj vsi italijanski dnevniki, naglašajoč zlasti njegovo, sedaj že svetovno slavo, je prispel te dni v Ljubljano in se nastanil v hotelu »Soča«. Ka-

ko naj bi se premagal ljubljanski novinar in ga ne bi obiskal, ko so ga obiskovali tudi poročevalci velikih dnevnikov v Parizu, Londonu, Rimu, Trstu itd.? Polskali smo ga zato in ga zaprosili za prijateljski pogovor o razvoju in stanju moderne znanstvene psihografologije. Sprejel nas je s smehljajem človeka, ki je videl veliko sveta in pozna ljudi z vseh strani in nam pokazal tudi kup tujih listov, ki so objavili njegove članke, njegove slike, analize in razgovore z njim.

Pred vsem nas je zanimalo, ali je prišel z različnimi osebnostmi, o katerih je objavil analize pisav, tudi osebno v kontakt?

»Ne z vsemi, pač pa z mnogimi,« je dejal naš mojster. »Zanimal sem se že od nekdaj za pisavo znamenitih ljudi in našel pota do njih, čisto so me pa tudi sami klicali in zaprosili za analizo. Opozorili so jih name članki, ki so izšli v velikih dnevnikih. Mnogi so bili pri meni ali pa so me klicali k sebi, toda zahtevali so diskrekcijo in jih zato imenoma ne smem izdati, drugi pa mi niso zabranili omeniti stikov z njimi. Med najznamenitejšimi, ki so me v Parizu poklicali k sebi, sta gotovo vojvodinja Windsorska in slavna filmska igralka Marlene Dietrich; bil sem dalje pri bivšem ministrskem predsedniku Leonu Blumu, katerega podpis je zelo podooben podpisu albanskega kralja Zogaja; obiskala me je najbogatejša ženska na svetu Barbara Haton; v Zenevi sem dobil podpis Litvinova ter mnogih drugih državnikov in diplomatov. Prav tako sem dobil tudi podpise drugih, še višjih osebnosti sedanje Evrope od njih samih ali pa sem jih le zbral tako, iz zanimanja, da napravim analize njihovih značajev. Laško vam zaupam, da sem edini psihografolog, ki pozna pisave in podpise skoraj vseh diktatorjev, vladarjev, državnikov in drugih znamenitih ljudi sodobnosti.«

Ali poznate tudi pisave in podpise naših jugoslovenskih državnikov?

»Vse. Samo po sebi je razumljivo, da sem se zanje kot Jugosloven še posebno zanimal. Napravil sem tudi analize njihovih značajev, ki so bile objavljene deloma v našem, še več pa v tujem evropskem tisku. Lahko vam tudi zaupam, da so me obiskale v Beogradu in Zagrebu mnoge znane osebnosti. Tudi v Ljubljani prihajajo k meni ljudje iz najvišjih krogov. Inen vsem seveda ne morem povedati, ker me veže »naša diskrekcija kakor n. pr. zdravnika ali advokata. Analize, ki jo komu napravim, ne izve nihče razen njega samega, ako sam drugače ne odredim.«

Ali bi morda mogli podati nekaj mnenj o značajih znanih svetovnih osebnostih, zlasti tistih, o katerih ste objavili analize tudi v tujih listih?

»Nekaj mnenj vam lahko podam, čeprav vas moram že vnaprej opozoriti na to, da celotnih analiz njihovih značajev iz razumljivih razlogov ne morem izdati. Tudi visoke osebnosti imajo včasih poteze, ki ne spadajo v javnost, saj so ljudje, kakor smo mi vsi. Lahko pa vam opišem nekatere njihove poteze, ki so važne za njihov pomen v javnem življenju. Naštetje mo jih nekaj po vrsti:

1. Italijanski ministrski predsednik Benito Mussolini se nam odkrije posvoji pisavi in podpisu kot mož izredno živahnega duha, intuicije, energije. Duhovno je sploh močan in neustrašljiv, najbolj inteligenten med vsemi sedanjimi diktatorji in vseskozi realen politik, skoraj matematik.

2. Vojvodinja Windsorska, soproga bivšega angleškega kralja Edvarda VIII., je po značaju zelo odločna in energična, pa tudi izredno inteligentna žena. Na probleme življenja gleda vedno le realno.

3. Vojvoda Windsorski, bivši angleški kralj Edvard VIII., je po svojem značaju zelo živahen, kulturn in družabno okreten.

4. Sedanji angleški kralj Jurij VI. ima zelo razvito fantazijo, kar je zelo važna karakteristika njegovega značaja. Mnogo smisla ima za kulturo, sicer pa je vztrajen in ambiciozen.

5. Adolf Hitler, je po svojem značaju, kar bo gotovo preseñtelo, prej pesimist kakor optimist. Toda prav to ga vodi pri njegovi iz tega izvirajoči taktiki do uspehov. S tem je tudi dosegel popularnost, ki skoraj nima primere v sedanjem svetu. Drugače pa je silno vztrajen, dočim je v svojih načrtih nagel. V tem se precej razlikuje od Mussolinija.

6. Voditelj Indijcev, Mahatma Gandhi, je v bistvu že po prvi sodbí, ki nam jo pokaže njegov podpis in rokopis, asketične narave. Pri njem je razum tako močan, da prevladuje vse strasti, zato je človek velike avtodiscipline, a tudi velike kulture.

7. Filmska diva Marlene Dietrich je po svojem bistvu polna erotične fantazije, ki je podlaga vse njene umetnosti. Je pa izredno inteligentna in zato nima vedno zaupanja vase. To ji narekuje previdnost, s katero se izogiba neuspehom v umetnosti in v življenju.

8. Najprijetnejši filmski igralec Clark Gable je zelo hladnokrvn, v svojem človeškem bistvu dober, a v domišljiji poln erotičnih vizij. To mu ustvarja pogoje za veliko priljubljenost in popularnost, zlasti med Američani, ki so mu po svojem bistvu bližji, kakor smo mu mi v Evropi.

9. Veliki angleški dramatik Bernard Shaw, »najbolj pameten človek na svetu, kakor mu pravijo v Ameriki, je že po svojem prirojenem bistvu zelo gibčen in duhovit. Je pa tudi odločen in pripravljen vedno za napad in obrambo, pa naj gre zanj ali za ideje, ki jih zastopa in obliku-

je v svojih delih. V tem je tudi večina skrivnosti njegovih uspehov. Umetnost mora biti neizprosno odkritosrčna, in Shawova je.

10. Ta podpis, ki ga tu prilagam k drugim, je podpis knežinje Helene, matere rumunskega prestolonaslednika Mihaela.

11. Švedski kralj Gustav je v bistvu vztrajen in gibčen vladar.

12. Danski kralj Kristian.

13. Pokojni prezident in ustanovitelj ČSR T. G. Masaryk je bil že po prirojenih lastnostih filozofski duh, zelo odličen človek in vseskozi taktičen, za politika sedanosti je pa bil, rekel bi, »preveč pošten«.

14. Polkojni turški prezident Kemal Atatürk je bil človek zanosa, z neko pesniško značilnostjo, toda obenem neizprosno fanatik in moč neupogljive volje. Oboje združeno in pravilno uporabljeno, seveda tudi ob stiku srečnih okoliščin, mu je omogočilo ustvariti veliko delo življenja.

15. Podpis romunskega kralja Karolja.

16. Podpis albanskega kralja Ahmeda Zogaja. Kralj čisto obvlada samega sebe in doseže vse le s svojo voljo. Je elastičnega duha in po naravi dober.

17. Podpis generala v p. Petra Živkovića.

18. Podpis polkovnega predsednika Nemčije, maršala von Hindenburga. Po bistvu je bil vseskozi vojak. Vdan disciplini, velik strateg, a manj sposoben v politiki. Iz tega je mogoče sklepati, da je značaj človeka, kakor ga odkriva pisava, zelo važen za vse njegovo življenjsko delo?

»Točno! Značaj je usoda. Čisto pravilen je naš pregovor, da je vsak sam svoje sreče kovač. Seveda pa tega pregovora ne smemo razumeti tako, da bi bil človek vedno sam odgovoren za svojo nesrečo. Čisto človek svojega značaja sam dobro ne pozna, in iz tega izvirajo napake, ki jih zagreši. Čisto pa ta značaj tudi pozna, vsaj površno, pa nima moči, da bi ga korigiral. Naloga moderne znanstvene psihografologije je zato v glavnem pač ta, da človeku odkrije do vseh podrobnosti njegov značaj in temperament, ga opozori vnaprej na vse nevarnosti, ki mu utegnejo v življenju groziti, in mu pokaže pot po kateri mu je hoditi, da se izogne nevarnostim in doseže vsaj tisto mero sreče, ki mu je dosegljiva. To pa je največja dragocenost, najpopolnejša pomoč in najlažja rešnica človeka in njegove življenjske usode. Spoznaj samega sebe in našel boš svojo pravo pot!«

Zahvalil smo se mojstru F. T. Karmahu za njegova zanimiva izjavljanja, ki jih tu podajamo tudi v javnosti. V njih je marsikaj poučnega in tudi mnogo takega, kar nam odkriva vrsto skrivnosti.

M. S.

1. Benito Mussolini
2. Kraljica
3. Edward
4. George
5. King
6. Marlene Dietrich
7. Bernard Shaw
8. Clark Gable
9. Bernard Shaw
10. Gable
11. Gustav
12. Kristian
13. T. G. Masaryk
14. G. Zogaja
15. Karolj
16. Karolj
17. Petar Živković
18. Hindenburg

Kulturni pregled

Zagrebačko pismo

Uspešno delo Francoskega instituta

Zagreb, decembra. V zadnjih treh letih je postal Francoski institut v Zagrebu velika, vzorna in napredna ustanova, zlasti če ga primerjamo z ostalimi podobnimi instituti v naši državi, medtem ko je za kulturne ustanove ostalih treh velikih narodov, ki delujejo med nami, postal vpravi vzgled, kako je treba uspešno voditi kulturno propagando ne glede na spremembive politične razmere. Francoski institut sodeluje s univerzo na intelektualni izmenjavi med našima dvema državama, oziroma med dvema kulturnima središčema. Preskrbljen je z ogromno biblioteko, ki šteje skoraj devet tisoč knjig; le te je prejel kot darilo francoskega zunanjega in prosvetnega ministrstva. Tako lahko tudi vsa, kar je potrebno za studij francoske romanistike, a

ko je pomankljivo učenje v srednjih šolah dobilo koristno dopolnilo. Šolsko leto tečeja se končuje vsako leto s lepo slovesnostjo z velikim francoskim programom, ob kateri priliki deli direktor instituta po starem francoskem običaju najboljšim dijakom knjižna darila. Za odrasle so organizirani številni študentski tečaji po fakultetah, in vrhu tega so dobro obiskani tudi tečaji za publiko po stopnji znanja. Največja pozornost se posveča mladim romanistom, za katere je poleg rednih predavanj na univerzi organizirana posebna romanistična šola. Tečajev je torej za vsako dobo in za vsako znanje, in sicer skupno čez dvesto z okroglo tri tisoč učencev in učenk, kar je gotovo izpompatno število in kar pomeni samo nasproti lanskemu letu prirast kakšnih 50%.

»Annales de l'institut«

Zagrebački institut izdaja edini v državi svojo trimesečno revijo »Annales de l'institut français de Zagreb« pod uredništvom prof. Dayra. Smoter revije, ki izhaja na francoskem jeziku, je prokušati vse odnose med jugoslovanskimi delatniki in Francijo, in sicer politične, ekonomske in intelektualne, v sedanjosti in preteklosti. Vsaka številka prinaša izbrane članke, krajše beležke, recenzije in aktualno kroniko. Urednik vrhu tega objavlja, da bo prinesel tudi prevode srbskih, hrvaških in tudi slovenskih pisateljev, in sicer ona poglavja njihovih del, ki obravnavajo Francijo. Tako bo prispeval k boljšemu poznanju naše literature na francoskem; počasi se bo prikazala slika Francije tako, kakor jo vidijo v Jugoslaviji.

Vsestransko delo v štirih banovinah

Poleg velikega dela v samem Zagrebu je razvil institut veliko aktivnost tudi v vseh štirih banovinah, ki sodijo v njegovo pristojnost. Tudi tečajji v nekaterih šolah zagrebaške okolice in Hrvatskega Primorja stoji pod neposrednim nadzorom instituta. Razen tega je več otroških vrtcev in mnogo tečajev za učence ljudskih in srednjih šol ter za ostalo publiko v šest in dvajsetih mestih teh banovin, ki tudi delajo po navodilih iz Zagreba in sicer razen v Zagrebu v 18 mestih savske, v 3 mestih primorske, v 3 mestih vrbaske in v dveh mestih zetske banovine. Med vsemi društvi prijateljev Francije kaže seveda največji napredek zagrebaški, ki prireja med drugim vsaki teden predavanja in raznih strok, posebno iz literature in turistik. Predavatelji prihajajo večinoma iz same Francije. Za vsa to ogromno delo se že čuti pomankanje učiteljev in posebej še prostorov, ki se sicer stalno širijo, vendar so še vedno premajhni. Tako vzorno delo bi kronala zgraditev reprezentativne Maison de France, dostojne velikega pomena francoske kulture tudi za naš narod.

O. A. (Zagreb).

Zapiski

Prof. Jean Lacroix, direktor Francoskega instituta v Ljubljani, je te dni predaval v knjižarni Akademike založbe o francoskem pamfletu. Ta literarna zvrst, ki se pri nas po krivici označuje samo v pejorativnem smislu, ima v francoski književnosti lepo in častno tradicijo. Predavatelj se je v svojem duhovitem in zabavnem kramljanju najprej bavil s samim pamfletom, nato pa z njegovimi klasičnimi pojavi, med katere sodijo na pr. Pascalove »Provinciales«, spisi Rabelaisa, mnogi spisi Voltairea in drugih znamenitih pamfletistov 18. stoletja. Tudi devetnajsto stoletje je dalo Franciji več korenitih in značilnih pamfletistov. Posebej pa se je predavatelj pomudil pri modernih pojavih od Andréa Gida (Retour de l'U. R. S. S.) do najnovejšega Bernanosovega spisa o španiji »Pokopališča pod lunco«. Predavanje prof. Lacroixa je vzbudilo v izbranih občinstvu, ki je napolnilo knjižarno, popolno zadovoljstvo, saj je po elegantni formi in duhoviti vsebini vzorno ustrezalo svojemu namenu. — V soboto, 17. t. m. bo predaval v knjižarni Akademike založbe dramaturg in kritik Josip Vidmar o četrtem zvezku Zupančičevih spisov, ki ga izda v prihodnjih dneh ta založba in ki bo vseboval Zupančičevo zbrano prozo.

Z vprašanjem tako zvanih »stujk« se polemiko bavi v najnovejšem zvezku mariborskih »Obzorj« dr. Joža Glonar, ki pravi med drugim: »Komur je purgirana in normalizirana, brezbarvna enoličnost jezika ljudskojeziške čitanke ideal književnega jezika, naj vzame n. pr. v roke Zupančičev prevod Davida Copperfielda in se ob njem zamisli v probleme današnje književne slovesnine. Ali bo potem tudi rekel, da to, kar piše Zupančič, ni »slovenski književni jezik«? Več ko sto let je že preteklo, odkar je naš Čop zapisal, da ga naj oni, ki je zavezan v fantom čistega jezika brez tujk, gre iskat med avstralske divjake, pri nas pa se še vedno oglašajo ljudje, ki govorijo o nepotrebnih tujkah, pa pri tem ne ločijo golih konstatacij slovnice od umetniških zahtev stilistike. Tem treba pokazati, da je fatalna zmota, če mislijo, da nam bo stilistika, ki je nimamo, nadomestila slovnico, o kateri menimo, da jo imamo — celo v mezincu.« Pisec na to

opozarja na nekatere primere, kjer mora dober pisatelj odnosno prevajalec rabiti besede, ki segajo že v nižnje argote. V čim večji meri postaja masa pisarna, tem bolj gineva meja med njo in izobraženci, v tem večji meri dobiva masa s svojo živov govorico vpliv na knjižni jezik. Ta pojav, ki je eden izmed pojavov splošne kulturne nivelizacije, se lahko opazuje ne samo pri nas, ampak tudi pri jeziki, ki so mnogo bolj razširjeni in imajo tudi mnogo večjo in daljšo prejšnja stoletja segajočo tradicijo... Strah pred tujkami in nekako sovraštvo do njih izhaja iz premajhnega poznanja in iz malodušnosti, ki podcenjuje notranjo moč vsakega živega jezika. Tak strah se kajpada lahko najprej pokaže med ljudmi, katerih jezik ima med drugimi majhno veljavo. Veliki narod takega strahu ne pozna. Pisec navaja na to razne primere, med njimi tudi napadno rabo tujk. Pri tem bi pripomnil, da je lahko itaka namesto Atika napadno samo v danem geografskem primeru, ne pa tudi jezikovno, kakor bi se zdelo v tem primeru, ker sta itaka in Atika dva geografsko različna pojma.

Nov zvezek »Proteja«. »Proteus« (ilustriran časopis za poljudno prirodznanstvo, urejajo dr. Pavel Grošelj, izdaja Prirodoslovno društvo v Ljubljani) prinaša v pravkar izšli 7.-8. številki članek univ. prof. dr. Ivana Hadžija »Geografske rase planinskega pupka (Triturus alpestris Lour) ali kako nastajajo nove vrste«. Članek je opremljen s šestimi slikami. O rastlinskih zadrugah na jezeru razpravlja M. Zalokar v članku, ki je takisto ilustriran. Univ. prof. dr. Marius Rebek je prispeval »pomenek o molekuli in atomu«, ki je spisan v obliki lahko razumljivega dvogovora. Viktor Petkovšek piše o življenju in delu nedavno umrlega botanika Rajka Justina. Književne novosti prinašajo J. H. referat o knjigi Ivana Gajja »Niz vodue«. Med drobnimi vestmi je cela vrsta zanimivih zapisov iz življenja v prirodi.

Slavnosti bolgarskih pisateljev. 11. t. m. so se začele v Sofiji slavnosti v proslavo petindvajsetletnice obstoja Zveze bolgarskih pisateljev. Ta proslava je prav za prav prva večja javna manifestacija, ki si jo dovoljujejo bolgarski pisatelji. Zveza bolgarskih pisateljev je bila ustanovljena 1. 1913. in se je v teku časa razvila v trdno organizacijo, ki uspešno zastopa koristi bolgarskih književnikov pred državo in ljudstvom. Proslava 25letnice se je začela v nedeljo s slavnostno sejo Akademije znanosti in umetnosti, ki so se udeležili tudi zastopniki nekaterih tujih pisateljskih združenj. Med drugim nameravajo podeliti literarno nagrado za najboljše spise zadnjih treh let. Slavnostni predavalni teden pa so morali preložiti iz razlogov, ki so v zvezi z najnovejšimi političnimi pojavi v Bolgariji.

Iz praške kulturne statistike. V juniju 1933 je bilo v praških mestnih knjižnicah 59.682 obiskovalcev, ki so čitali 128.872 knjig, med njimi 13.990 strokovnih. Istega meseca je izšlo v Pragi 548 knjig, izmed teh 458 v češkem jeziku oziroma 420 originalnih čeških del. Praška gledališča so dala v tem mesecu 420 predstav s 102 komadoma (44 čeških, 17 nemških, 12 angleško-ameriških, 11 francoskih, 6 italijanskih, 5 ruskih, 4 madžarske). Bilo je tudi osem umetniških razstav z 2059 deli 143 umetnikov.

Francoske književne nagrade. Kakor smo že zabeležili, je bila letošnja Goncourtova nagrada priznana Henriju Troyatu za roman »L'Archange«. To nagrado podeljuje vsako leto deseterica izvoljenih članov Goncourtove akademije. — Nagrada Femina je dobil Felix de Chazournes za roman »Caroline ou Le Dé part pour les fées«. Nagrada Interalité je bila podeljena Paulu Nizanu za roman »La Conspiration«. Nagrada Renaudot pa Pierru Jeanu Lou-nay za roman »Léonie, la Bienheureuse«. Tako so bile razdeljene vse poglavitne letošnje literarne nagrade, ki po navadi prinašajo pisateljem več moralne kakor gnotne koristi, ker opozarjajo na njih delo in jih tako približujejo založnikom in občinstvu.

Za moralno prevzgojo Francozov se zavzemajo v zvezi z najnovejšimi dogodki nekateri francoski pisatelji. Znani Henri de Montherlant je minule dni dejal v nekem predavanju, da ima današnja Francija moralno midinetke in reagira na vse usodne pojave čisto po žensko. Zaradi tega se v zadnjem času stalno umika in nima poguma za obrambo. Junaštvo se zdi današnjemu Francozu smešno in reči energično: Nel mi je znak nevljudnosti. Montherlant meni, da je za regeneracijo Francije potrebna še ena vojna preizkušnja ali pa da se najde Francija, kakršna je današnja Francija nima, ki bo vzel nase nujno nepopularnost svojega početja in pričel energično vzgajati za moralno, ki bo v nasprotju z današnjo — z »moralno midinetk«, igralcev maršala in članov akademije, kakor se izraža Montherlant.

Najuspešnejše opere v nemških gledališčih. Bibliograf dr. W. Altmann je objavil v »Allgemeine Musikzeitung« seznam opernih del, ki so se v sezoni 1937/38 največkrat igrala v nemških gledališčih. Številka v oklepaju pomeni število predstav v prejšnji sezoni. »Komedijanti« (354), »Kmet kavaler« (352), »Madame Butterfly« (317), »Car in tesar« (288), »Prodana nevesta« (286) — uspehi, ki je posebno časten glede na tedanje protičeško razpoloženje v Nemčiji, »Trubadur« (267), »Carmen« (266), »Bohème« (236), »Traviata« in »Sevilski brivci« (230) itd. Wagnerjevi »Mojstri pevci« začenjajo s 203 predstavami seriji Wagnerjevih oper, ki nekatere dosegajo komaj 80 predstav. Izmed Mozartovih oper je na prvem mestu »Figaro-va svatba« (162), na drugem »Otlica iz seraja« in na tretjem »Don Juan«. Izmed 42 oper, ki so dosegle lani v Nemčiji vsaj

70 predstav in ki so potemtakem značilne za lanski nemški repertoar, je bilo 23 nemških s 3918 predstavami, 15 italijanskih s 3323 predstavami, 3 francoske in ena češka. Iz skladb Richarda Straussa je med odličnimi operami nemškega repertoarja samo »Kavaler z rožo«. Oficijelno mlajšo generacijo skladateljev predstavljata samo Otton Gerster s svojim »Enochom Ardenom«, opero, ki so jo po düsseldorfski premieri 1. 1936 uprizorili v 42 gledališčih in jo dajali lani 117krat.

Naše gledališče

D R A M A

Sreda, 14.: Žene na Niskavuoriju. Red Sreda.

Četrtek, 15.: Brezov gaj. Red Četrtek.

Petek, 16.: (ob 15. uri) Potopljeni svet. Dijaška predstava. Globoko snižane cene.

Žene na Niskavuoriju, delo finske pisateljice Helle Vuolijoki, slika konflikt med ljubeznijo in dolžnostjo. Razplet dejanja je napisan s izredno spretnostjo ter odskočnimi nadvisi učinkovito. Zasedba običajna.

Komedija »Brezov gaj« prinaša zgodbo o razpečevalcu ponarejenega denarja, ter ima povsem detektivski značaj. Prizori so deloma resnega, deloma komičnega značaja ter se izmenjajo na izredno srečen način.

Prihodnja dijaška predstava v drami bo 16. t. m. ob 15. Čajkarjeva drama »Potopljeni svet«, delo globoko resne umetnosti.

O P E R A

Sreda, 14.: Jolanta. Gianni Schicchi. Premiera. Premierski abonma.

Četrtek, 15.: Roxi. Red A.

Petek, 16.: Zaprt.

Čajkovskega »Jolanta«. Slavnemu ruskemu skladatelju je tudi to odskočilo izredno uspešno, predvsem že zaradi tega, ker so skladatelju najbližji lirski momenti in vsebina te opere je popolnoma lirski značaja. Kraljeva hčerka je slepa od rojstva, a se tega ne zaveda. Zdravnik bi jo ozdravil operativnim potom, toda oče se ji ne upa povedati, da je slepa. Pride mladi grof, ki se zaljubi v slepo deklico ter ji pove, da je slepa. Operacija dobro izpade, deklica spregleda in se zaroči z mladim vitezom. Poleg »Jolante« se bo pela še Puccinijeva enodejanka »Gianni Schicchi«, eno najboljših Puccinijevih del, ki spada v trilogijo: Plašč, Sestra Angelika in Gianni Schicchi. Premiera bo za premierski abonma. V glavni vlogah bodo nastopili Vidaličeva, Betetto, Franci, Janko, Ribičeva, Španova, Heybalova, Poličeva, Kogejeva, Župan, Lupa, Rus J., Hvastja, Perko, Dolničar, Sekula in Škabar. Dirigent Neftal, režiser Župan.

Slavni italijanski tenorist Christy Solari bo ponovno nastopil v naši operi v soboto 17. t. m. Odlični umetnik bo pel glavno tenorsko partijo v Donizetijevi operi »Ljubavi napoj« (Kapljice za ljubezen). Na gostovanje prvovrstnega umetnika, ki je vzbudil zaradi svoje sijajne glasovne tehnike in umetniškega prednašanja, največje občudovanja navzoče publike, že danes opozarjamo.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sreda, 14.: Zaprt.

Četrtek, 15. ob 20.: Aida. D.

Za jugoslovanski patent št. 8967 od 1. septembra 1931 na: »ZAPORNI DRSNIK ZA PLINE IN TEKOČINE« (»Absperrschieber für Gase und Flüssigkeiten«) se išče kupci ali odjemalci licenc.

Cenj. ponudbe na: Ing. Hinko Petrič, patentni inženjer, Ljubljana, Beethovnova ulica 2.

Izvirne francoske naravne in jeklene skubilce

za vse vrste pletenin poceni dobavljamo (Rauhkarden)

J. GUTTMANN — ZAGREB, Martičeva 4. Tel. 58-21

Specijalna trgovina strojev za trikotažo.

ZAHVALA

Ob bridki izgubi našega draga soproga, odnosno očeta, sina, brata, strica itd., gospoda

ALEKSANDRA PETROVIČA

URADNIKA DIREKCIJE DRŽ. ŽEL.

tolažilne obiske, nadalje gosp. inšpektorju Jerasu in gosp. Korenčiču za zahvalo. Posebno se zahvaljujemo močanstvemu župniku, č. g. Jenkotu za izrekanje vsem, ki so v teh težkih dneh z nami sočustvovali, najiskrenejšo poslovlino besede ob grobu, kakor tudi pokojnikovim stanovskim tovarišem za spremstvo na poslednji pot.

Posebno zahvalo smo dolžni osebo Kontrole Prihoda iz Beograda za poklonjeno cvetje in venec, ter za udeležbo pri pogrebu. Končno iskrena hvala vsakemu in vsem, ki so mi izkazali poslednjo čast.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v četrtek 15. decembra ob 7. uri v cerkvi sv. Družine v Mostah.

LJUBLJANA, 12. decembra 1933.

Zalujoče družine: PETROVIČ, FLIS, ZABUKOŠEK

IVAN SCHROTT

POSLOVODJA DR. ŽEL. V POKOJU

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v četrtek, dne 15. t. m. ob 2. uri popoldne iz hiše žalosti, Kavškova cesta 16 (Sp. Šiška) na pokopališče k Sv. Križu.

LJUBLJANA, dne 13. decembra 1933.

Globoko žalujoči:

MARIJA, soproga; MARIJA, hčerka; dr. JANEZ, sin in ostalo sorodstvo.

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

Zahvala

Za izraze priskrbenega sočutja in sožalja, ob bridki izgubi naše ljubljene mame, stare mame, tašče in tete, gospe

ANE NOVAK, roj. DOLENC

VDOVE VIŠJEGA POŠTARJA

kakor za poklonjeno cvetje in venec, se vsem iskreno zahvaljujemo. Posebno se zahvaljujemo »Prvemu slov. pevskemu društvu Lira« za zadnje pevске mile pozdrave in vsem, ki so blago pokojnico spremlili do groba.

KAMNIK, dne 12. decembra 1933.

ŠTEFI, NUSKA, MILKA, hčere
in ostalo sorodstvo.

F

PODPORNO DRUŠTVO ŽELEZNISKIH USLUZ-BENCEV IN UPOKOJENCEV V LJUBLJANI javlja, da je umrl član nadzorstva, gospod

FRANC MAJCEN

URADNIK DRŽAVNIH ŽELEZNIC V POKOJU

Pogreb bo danes 14. decembra ob 16. uri iz mrtvašnice splošne bolnice na pokopališče k Sv. Križu. Pokojnika ohranimo v častnem spominu.

LJUBLJANA, 14. decembra 1933.

ODBOR.

NOUGAT

IZVRSTNA
SLAŠČICA

GALAK

FINA NAPOLNJENA
BELA ČOKOLADA

4 NOVE SPECIJALITETE

NESTLÉ

CRAKLAIT CITRA

MLEČNA ČOKOLADA
S PRAŽENO RŽJO
ODLIČNA ČOKOLADA
S KREMO OD CITRONE
ZELO REDILNA

F. G.

Strel v grajski knjižnici

Roman

»Samo v dobrem smislu.«
»Kako mislite?«
»Vašemu slovesu se smejem.«
Zardela je in se zastrmela v svojo naročno torbico. »To ni lepo od vas,« je zašepetala.
»Pač!« je odvrnil. »Čujte, lady Colchestrka, prosim sem vas, da mi povejete resnico.«
Kljubovalno je vrgla glavo nazaj. »Resnica je, da sem na strašno slabem glasu.«
»Bojim se, da,« je priznal.
»Vprašajte ljudi, ki me poznajo; vsi vam poročajo, da sem imela ena in dvajset ljubimcev.«
Meredith se je široko namuznil. »To je kakor pravilica iz 'Tisoč in ene noči'. Zgodba o kalifovi ženi in enaindvajsetih ljubimcih.«
»Kam merite?« je dihanje mlada grofica.
»Takoj vam pokažem,« je odvrnil Meredith. Vstal je, vzel iz predala mahagonaste pisalne mize list papirja in ji ga podal. »V svojo zabavo sem še pred vašim prihodom sestavil spisek vaših ljubimcev.«
»Kaj vam je?« se ji je iztrgalo. Vzela je list in ga prepadeno pogledala. Črke so ji plesale pred očmi in precej časa je trajalo, preden je prebrala besede:

10

1. Gospod Ničla 2. Lord Phantom 3. Monsieur Personne 4. Poročnik Nihče 5. Conte di Fantasmagoria...

Dali ni prišla. Bilo je še šestnajst podobnih imen, a Pamela jih ni brala, ampak je z jasnimi smehljajem vzdignila oči.

»Kako ste dobri!« je rekla z vlažnim pogledom.

»Zakaj ste tako dobri z menoj?«

»Lahko bi že vedeli, da moškim ni težko biti dobrim z vami.«

»Torej ste uganili, da teh vseh ljubimcev vobče ni?«

»Zmajal je z glavo. »Nisem uganil. Vedel sem.«

»Odkod?«

»Videl sem vas nekoč — na nekem plesu.«

»Nič drugega?«

»Nič drugega.«

»To...« je dejala, in ustnice so ji zadrgetale, »to je najlepše, kar mi je kdaj kdo rekel.« Solze so ji zadušile glas.

Vzemite mojo,« je dejal Meredith ter ji podal žepno rutico. »Večja je. Ne, ne tel Tole, nate!

Žena bi mi zakurila, če bi našla v moji najlepši svileni žepni rutici sledove vašega tuša za obrvi.«

Lady Colchestrka je pogledala kvišku in se pozikovala nasmešniki skozi solze; zaletelo se ji je in krepko se je ukeklila. Nato se je naslonila vznak.

»To mi je dobro delo,« je rekla. »Neumno, kaj?«

»Nikakor ne. Tudi jaz se vsak dan zjutraj in zvečer korenito iztulim, preden si osnažim zobe. To dá očem šele pravi blesk in barvo. Tako, in zdaj

začniva od kraja! S tisto istorijo o skoraj dveh tucatnih ljubimcev ste se hoteli menda samo obvarovati, kaj ne?«

»Dobro me poznate, gospod Meredith, jelte?«

»Precej. A povedati mi morate vse na drobno!«

»Rodila sem se —«

»To, lady Colchestrka, sem že uganil.«

»Mirno me morate poslušati!«

»Ali ste se morda rodili aprila meseca?«

»Zato, ker se jočem in smejem, vse vprek? To dela španska kri, ki jo imam v sebi.«

Pamela se je spet zresnila. »Veste, doma se ne čutim srečne. S paponom je tako težko.«

»Teško?«

»Da. Šibko srce ima, in jaz se nikoli nisem upala pokazati svoje volje, da ne bi dobil napada.«

»Razumem,« je priklimal John Meredith.

»Prišla sem v dekliški zavod Durtingham Manor.

Saj veste, kako gosposko je tam. Sobarice so obrabljene vojvodinje, hišna dama je bivša kraljica iz devete dežele, in celo nižji razredi jedo iz srebrne posode. Imela sem odlično, da, milijonarsko vzgojo. Papa si tako imenitne šole zame seveda ni mogel privoščiti, ker je pa v teh rečeh strašanski snob, je vendarle nekako izvozil.«

John se je sklonil naprej in si na tobačnici obtrkal cigareto. »Nezaslišano pametni ste, lady Colchestrka, prav res da. Zakaj? Zato, ker ste začeli res od kraja. Večina žensk v vašem položaju bi takoj izbrbrala, kako so dobile prvo izsiljevalno pismo. Nadaljujte, prosim, ubrali ste najboljšo pot!«

»To je... strašna zgodba,« je zašepetala. »Grozno je, če se človek, ki smo si bili z njim... dobri, obrne... zoper nas!«

»Torej veste, kdo vas zasleduje z izsiljevalnimi polzkusi?«

»Mislim — da.«

»Hm. Rajši pripovedujte dalje.«

Pamela si je potapljala oči z Meredithkovo rutico. »Groza me mora biti videti,« je dejala z nasmeškom v kotičku ust ter vzela škatico s pudrom iz naročne torbice.

»Takšni ste kakor utopljena vila.«

»Gospod Meredith, vi ne bi bili smeli postati kriminalni uradnik. Nu, dalje! Po šoli — to je, ko sem zapustila nadaljevalni zavod v Parizu — si je papa na vse kriplje prizadeval, da bi me uvedel v dobro družbo. Kasneje sem prišla na to, da je prodal nekaj pohištva in si tako priskrbel denar. Lady Mary Tracy — ki sicer ni moja teta, a jo že od nekdaj tako imenujem — je zaradi mene priredila ples v Ritzu. Prav za prav je bilo strašno zabavno, posebno kadar so časniki v rubriki 'Iz dobre družbe' pisali, da sem očarljiva krasotica. Nekaj jih je celo objavilo mojo sliko. Meni je to godilo, gospod Meredith. Čudno, kaj?«

John je zmajal z glavo. »Zakaj? Razumljivo je.

Razočaran bi bil, če bi mi rekli, da vas je dolgočasilo. Tudi sam bi se čutil neznansko povišane, ako bi se videl v kaki ilustraciji s podpisom 'Grofica Colchestrka na izprehodu z zalim višjim nadzornikom Johnom Meredithom'.

Vzajemna posojilnica r. z. z o. z. v Ljubljani — Miklošičeva cesta 7

poleg HOTELA UNIONA. — NUDI ZA VSE VLOGE POPOLNO VARNOST IN OBREŠTUJE NOVE VLOGE PO 4% DO 5% PO DOGOVORU — ZAHTEVAJTE PROSPEKT. — NOVE VLOGE SO VSAK ČAS RAZPOLOŽLJIVE. — POSLUŽITE SE VARČEVANEGA KROŽKA. — POSOJILNICA DAJE KRATKOROČNA POSOJILA.

ZIMSKA
NOVOST!TVORNICI ČOKOLADE
RUFF,
SUBOTICA:RUFF
CHAMPAGNER DESERT

Službo dobi

Rudarskega

nadzornika

glavnega, z dovršeno rudar-

sko šolo in večletno prakso

po možnosti verziarstva v

jamomerstvu, išče rudnik

lignita. Poudarje s pogoji

naj se pošlieto na Prometno

banko, Beograd, pošlanski

pref. 204.

28428-1

Fotografski

pomočniki!

Dva operaterja za večji

stele, in en laborant, spe-

cijalist za povečave, dobre

tudi mesto. Obširne po-

nudbe poslati na pošt. pre-

tinac 7887, Stefanović, Beo-

grad.

28519-1

Soferja

za avtomobil, sprejem v

službo. Naslov v vseh po-

slovalnicah Jutra.

28707-1

Učenko za

harmoniko

prvenstveno, pošteno in

pridno, sprejme familijaren

okrester. Poudarje s foto-

grafijo na Stjepan Kolma-

rić, Varadzin, Bolnička 15.

28708-1

Risarja

ali arhitekta za notranjo

opremo, sprejem. Poudar-

je na ogli. odd. Jutra pod

šifro »Oprema«.

28717-1

G. Th. Rotman:

Kapitan Kozlostrelec
gre leve lovit

23

Kapitan, ne slutite gorja, ki ga je bil

zakrivil, je nadaljeval svoje strelske

vaje. Razen krav je bila za grmovjem

tudi hiša z vrtno. Lastnik je zločno le-

žal v mreži, med tem ko je žena prala

perilo. Bil je kaj mil in miroljuben pri-

zor za oči.

Vajenca

za učenje pečarske obrti,

14 let starega, poštenih

staršev, sprejemem. Naslov

v vseh poslovalnicah Jutra.

28723-44

Zaslужek

2500 din

potrebujete, da zaslužite

še 1000 din mesečno. Pi-

šite ANOS, Maribor

Orožnova ul.

296-3

Potniki

Veliko podjetje

išče poštenega in spilnega

zastopnika, mesečni zaslu-

žek din 3.000 do 4.500 —

lahka kolekcija, katera se

dobi brez kavic, more se

četi tudi kakor postranski

zaslužek ali kakor honorar

delo. Javiti se osebno

ali pismeno Mineru, Za-

greb, Praška ul. 6.

26321-5

Pridelki

Medarna

Ljubljana, Zidovska ul.

16. Tudi sortirani prvi

vrstni cvetlični med po

najnižji ceni.

377-33

Trgovci!

Orehova jedra kupujete

najugodnejše pri — Josip

Simić, Nova Gradiska.

28693-33

Sadje

Stajerska jabolka

vedno na zalogi po nizki

ceni pri Gospodarski zvezi,

Ljubljana, Tyrševa cesta.

28692-34

Prodaj

Perzijske preproge

2 mali in ena večja for-

mata, skoraj nove, po iz-

redno nizki ceni naprodaj.

Poudarje na ogli. odd. Jutra.

28706-6

Omara

in umivalnik prodam. Na-

slov v vseh poslovalnicah

Jutra.

28694-6

Pohištvo

Hrastovo spalnico

in kuhinjsko opremo, pro-

dam. Kolodvorska 18. Po-

izve se pri hišniku.

28716-12

Kolesa

Najcenejša

popravila

napravi čez zimo na va-

šem kolesu mehanična

delavnica Stane Rakot,

Zaloška c. 51. Zraven šo-

le. Lakiranje, kromanje,

shramba.

28099-11

Kolesa

vzajem brezplačno v shram-

bo. Rezervirajte prostor. No-

va trgovina, Ljubljana,

Tyrševa cesta 36

28538-11

Stroji

Šivalne stroje

na ugodne obroke. Stare

stroje vzajem v račun. Na

zalogi vedno tudi rabljeni

stroji. Nova trgovina Ljub-

ljana, Tyrševa c. 36.

28539-29

Kapital

Kompanjona

iščem s kapitalom do din

150.000 za restavracijsko

obrt, z velikim vrtno, v

centru mesta Zagreba. Ve-

lika dvorana, odel, grill

room ter dancing. Denar

potrebujem za povečanje

obrata že pred božičem. Sa-

mo serozni interesi nati

se javijo neposredno na

slovu: Dr. Koliša, Torba-

rova ulica 14, Zagreb.

28693-16

Hranilne knjižice

Kmetke posojilnice ljub-

ljanske Vam vnovič lahko

takoj po najvišji ceni

trgovski ag. za banke in

kredit. posle

AL. PLANINSEK

Ljubljana, Beethovnova 14.

28723-16

Lokali

Lokal

Novi trg št. 5, posebno

pripravljen za mesarja ali pa

tudi delavnico, poceni od-

dam. Novi trg 5-II., levo.

28712-19

Posest

Hiša v Zagrebu

enonadstropna, na lici, s

trgovino, pečarijo, bar in

kavarni, poznano dobro ve-

deno, obstaja že 16 let,

z velikim prometom, radi

opustitve obrata naprodaj.

Pismena vprašanja na Pu-

blicitas, Zagreb pod šifro

»16604«.

28518-20

Dopisi

»V. V.«

Prosim petek popoldan.

28666-24

Gospodično

ali gospe

za avto izlet, išče dobro

situiran gospod. Neosim-

ne poudarje s sliko pod

»Mondenka« na ogli. odd.

Jutra.

28725-24

Nesporazum

v zakonu?

Obrnite

se na grafologa

Karmaha,

ki se odlikuje posebno

z analizo človeškega

značaja, dela na strogo

znanstveni basi grafolo-

gije in daje vsakemu

ki vam bodo koristili vse

vaše bodajo življenje

Obiske sprejema v Ljub-

ljani, hotel Soča, Sv.

Petra c. vsak dan od

9. do 12. dop. in od 15.

do 19. popoldne. Odgo-

varja tudi na došlo ko-

respondenco. V Ljub-

ljani ostane do 20 de-

cembra.

Stanovanja

Trisobno stanovanje

v mestu, z večjo predso-

bičem za 1. januar. Ponud-

be na ogli. odd. Jutra pod

»Čisto stanovanje«.

28715-21a

Sobo odda

Lepo sobo

s posebnim vvhodom in so-

uporabo kopalnice, oddam

15. decembra 1938. Naslov

v vseh poslovalnicah Jutra.

28700-23

Opremljeno sobo

s posebnim vvhodom, oddam